BOEM@

LIVE LITERATURE

iulie 2011 (Anul III) Nr. 7 (29)

BOEMA

Live Literature

Iulie 2011 (Anul III) Nr. 7 (29) - 36 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **ASPRA**

Asociația **S**criitorilor pentru **P**romovarea **R**ealizărilor **A**rtistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

7 / 2011

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-şef: Mihail Gălățanu
Redactor şef adjunct: Victor Cilincă
Secretar de redacție: Antoaneta Dobreanu

Redactori: Saint-Simon Ajarescu, Dimitrie Lupu, A. G. Secară, Cristina Roşu, Violeta Ionescu, Ionuț Iancu, Cristina Dobreanu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Neculai

Colaboratori: Maria Timuc - *Bucureşti*, Luca Cipolla - *Milano*, Melania Cuc - *Bistrița*, Tănase Caraşca - *Tulcea*

Revista literară BOEMA o puteți citi şi pe site-ul
www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: InfoRapArt
Email: boema@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com
Telefon: **0726 337376, 0336 800313**
ADRESA REDACȚIEI: Str. Al. I. Cuza, Nr. 45bis, Bloc Cristal, Sc. 2, Et. 3, Ap. 4, Galaţi, 800010

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertăţii absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conţinutul materialelor publicate.

Literatură şi Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Adrian Botez (p.6), Claudia Adam (p.8), Viorela Codreanu Tiron (p.12), Constantin Bejenaru-Beco (p.17), Florina Dinu (p.31), Tucă Cimpoeru (p.34)

Proză: Tănase Caraşca – La film (p.18), Dan Ion Sanda – De ce ne iubesc femeile cu motani (p.24)

Cronică de carte: Dumitru Scorțanu – Patria noastră, Google, sau jocul la ofsaid (p.27), George Filip – Poetul... minte (p.29), Constantin Stancu – Când diamantele se fisurează (p.29)

Note de lectură: Melania Cuc – Victoria Fătu Nalațiu şi Beția de nectar (p.3), Samson Iancu scrie ca şi cum ar cresta carnea obrazului în brici (p.3), "Înapoi la viitor" de Nicolae Băciuț (p.5)

Eseu: Simona Andra Dogaru – Dunărea, fluviu sacru (p.10), Iulia Surianu – Fluviul de vis (p.20), Adrian Botez – Ochiul Sfinxului, partea I (p.21)

Pictură: Gheorghe A. Stroia – Carmen Claudia Dițiu: „Frumusețea artei, picături ale abstractului timp – denumit suflet" (p.9)

Filosofie: Oana Panait – Cursa infernală din secolul grabei (p.13)

Istorie: Ana Maria Cheşcu – Rebecca Haynes, Politica României față de Germania între 1936-1940 (p.14)

Grafică:
Coperta I: Octavio Campo – *Cristobal colon*
Coperta a III-a: Festivalul Național al Cărții "Axis Libri", Galați, 1-5 iunie 2011
Coperta a IV-a: Pablo Picasso / *Bowl of Fruit and Sliced Pear*
Interior: Elena-Liliana Fluture

Melania CUC

Victoria Fătu Nalaţiu şi BEŢIA DE NECTAR

Editura Eikon, 2011

Pictoriţă şi scriitoare împătimită de frumos, Victoria Fătu Nalaţiu s-a dedat în ultimii ani la „nectarul" florii de cireş-japonez.

Sensibilă şi bântuită de metaforă ca puţini dintre noi, ea reuşeşte să îşi facă un loc al său distinct în sfera celor care scriu *haiku*.

` Laureată a mai multor concursuri de gen din ţară dar şi din străinătate, Victoria Fătu Nalaţiu scoate, recent, de la tipar o plachetă elegantă ca grafică şi pe care o intitluează „**Beţia de nectar**".

Într-un paralelism de bun augur sunt aşezate în cele 90 de pagini, poeme în stil haiku şi lucrări de pictură semnate de autoare. Originalitatea lucrării constă în temeinicia cu care a fost redactată cartea, - fiecare dintre poeme beneficiind de traducerea în limba engleză datorată profesoarei Gabi M. Rusu care excelează în acest spaţiu cultural în redarea stărilor emoţionale şi filosofice a textului original.

Într-o triadă mai puţin obişnuită în literatura noastră contemporană, Victoria Fătu Nalaţiu îşi configurează lucrarea editorială în speţă, cu un fel de „concluzii" în japoneză, aici rolul de traducător revenindu-i Iuliei Avram.

Aşadar, în acest elevat şi interesant context lingvistic, - completarea textului poematic şi cu o seamă de explicaţii - detalii privind termenii de literatură specifică japoneză (*haiku*, *poem într-un vers* şi *senryu*) aduce o consistenţă aproape didactică frumuseţii intrinseci a cărţii. Patima Victoriei Fătu Nalaţiu pentru Carte, ca obiect cultural se desăvârşeşte aici prin contopiri defel întâmplătoare de lirică aproape grafică, în stil nipon, şi tuşe de pictură păduroasă, autentică, de sorginte transilvană. Deşi la prima vedere nu ai crede că portretele de bătrâni carpatini şi natura moartă, care reprezintă interioare de case ardeleneşti ar putea duce la un întreg prin alăturarea lor cu stampele lirice japoneze, iată că, prin echilbrul pe care li-l conferă autoarea în paginile acestei plachete, vedem că nimic nu este imposibil atunci când faci un lucru cu mintea, inima şi mai ales cu înţelepciunea.

Victoria Fătu Nalaţiu este un creator, aşa cum ea însăşi se autodefineşte în preambulul Cărţii: "*Creatorul / Trezeşte liniştea dintre cuvinte*".

Apoi, în oglindă, face trimitere la măria sa, cititorul: „*Cititorul / Caută liniştea în metaforă şi simbol*".

Victoria Fătu Nalaţiu şi Melania Cuc

Victoria Fătu Nalaţiu şi "**Beţia de nectar**" sunt un întreg, un gest cultural clar, care nu se mulţumeşte doar să despice firul în patru în spaţiul local. Victoria Fătu Nalaţiu a prins aripi şi şi-a luat zborul imaginar spre cultura milenară din Ţara Soarelui Răsare.

Un gest salutar şi care ne arată că poeţii sunt păsări care, imaginar, zboară din colivie.

Samson Iancu scrie ca şi cum ar cresta carnea obrazului în brici

"Am să te îmbrac în aur Finlandooooooo!" fie şi numai la atât s-ar putea reduce această odesee de nomad de după 1989, asta dacă această carte ar trebui simplificată la o singură sintagmă.

În fiecare dintre noi mai trăieşte copilul care şi-a dorit cândva să plece cu şatra ţigănească ori cu circul. Necunoscutul fascinează, libertatea asumată este ca o capă roşie dinaintea taurului din arenă.

Chiar dacă nu toţi avem curajul să luăm în răspăr drumurile Europei, să trăim cu dragoste şi durere aventura, suntem tentaţi s-o facem comod, livresc, îmbibându-ne cu acel exotism plin cu bube-dulci şi nestemate veritabile.

Cartea lui Samson Iancu este o radiografie pe un segment social complex dublată de un talent nativ şi putere aproape hipnotică de a atrage cititorul pe text.

Ţiganii! O seminţie fascinantă prin colorit de foc de tabără, libertatea cuţitului care spintecă în carnea iubitei, galopul cailor sălbăticiţi în galopuri… totul este trecut prin metamorfoza cumpenei de milenii şi redat în tuşe sigure, într-un portret colectiv

(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

de un primitivism care se ciocneşte de civilizația opulentă a Europei de la începutul Mileniului Trei. Poate fi, de ce nu, şi un document de epocă.

Căutam să plecăm în vacanță în lumi vechi, în locuri ca şi inexistente, dar nu ştim prea multe nici despre țiganii care au rupt frânghia frontierelor fizice şi culturale.

În cartea "**Țiganii, aurul şi diamnatele**" Samson Iancu ne aruncă în "groapa cu lei" a contemporaneității.

Recunosc, nu am citit niciodată până acum o carte scrisă în mare parte în jargon, o carte prin care să mi se deschidă breşă clară către o societate despre care nu ştiam decât ceea ce mi s-a oferit prin documente oficioase sau prin ştirile din ziare.

Tot acel furnicar, ca într-un stup bine coordonat prin legi universale, dar situat de noi în lestul vieții, peisaj de care am fost învățați să ne ferim ca de molima contagioasă, lumea pestriță care a emigrat imediat după 1989, este preluat în cartea lui Samson şi disecat la sânge. Aşa, ca pe o masă chirugicală, sunt scoase viscerele personajelor, analizată situația şi, apoi, totul este repus la locul său în întreg. Trupul omului este ridicat pe picioare şi învățat să meargă. Adică, să facă ceea ce ştia dintotdeauna.

Am găsit interesante paralelismele, aparent fără afinitate cu subiectul cărții, amintirile autorului cele mai pregnante, pe care le-a purtat în „rucsac" de-a lungul şi de-a latul continentelui, în lagăr, în încăierare sau în momentele de dragoste. Poarta Sărutului, suflul de bibliotecă, prezența mamei... fragmentele din viața „normală" sunt postate ca într-o peliculă în jocul de creație al cărții, - realizând nuanța, diferența dintre Alb şi Negru, dintre Bine şi Rău, asta doar dacă Pozitivul şi Negativul mai au relevanță într-o lume în care apatridul, fugarul, emigrantul... pot supraviețui din amintiri, aur şi diamante...

Samson Iancu expune o lume nebună din chiar interiorul acesteia. Este ca într-o eliberare, scrie cu voluptate, folosindu-se de jargon cu bucuria unui puşti care a dat iama în vitrina cu acadele. Sparge tabu-uri şi legi nescrise, scene de viață extraordinară ca vitalitate, sunt aduse dinaintea cititorului care este, pe rând, surprins, oripilat, fascinat, tentat să se pună în locul personajelor.

De-a lungul lecturii am găsit scene de un realism magic, hilar, tragic. Eliberări de energie antheică pe care, recunosc, nu o bănuiam că ar putea exista într-o falie socială pe care o ignorăm, nu o priveam, din teamă, cu toată seriozitatea. Ei nu sunt ca mine! Fandam.

Acum mă întreb: Care e cel bun? Care e cel rău? Nimeni nu ştie.

Libertatea în sine, în cartea asta, devine litera Legii universale şi banii, nestematele, aurul… sunt doar detalii reduse pe rând la perpetuarea speciei unei seminții atât de puțin înțeleasă. În lumea asta, până şi dragostea-i năbădăioasă, bărbat şi femeie, care pe care, se luptă şi se împreunează precum panterele în savană.

Schimbarea de mentalitate, puterea de adaptare, mimetismul câştigat prin exercițiul supraviețuirii, forța de-a îndura destinul cu orice riscuri, sunt teme pe care autorul le abordează cu o sinceritate debordantă fără să se teamă că ar putea deranja cititorul.

Lumea este ca lumea, şi lumea lui *Samson Iancu* este precum carpeta de pe peretele unei case de mahala - o țesătură în care femeia oacheşă şi cu cercei din aur-sadea, retează în incisivii ca de sălbăticiune tânără, tija unui trandafir sângerând. Roşu!

Durerea nu mai contează.

Patima musteşte, se învârtioteşte în cartea de față. Există o "faună" în care personajele au nume dintre cele mai ciudate, fără să aibă acte de stare civilă şi nici convenții legiferate - este un *loc* - miracol.

Pulsul clipei se zbate în jugularea copilului care creşte fără acoperiş deasupra capului, pulsul mişcă laptele în sânul femeii care face dragoste în apele Senei, aşa ca la începutul de lume. O femelă şi un mascul sfindând civilizația şi regulile impuse prin codurile de conviețuire într-o Europă ca o Doamnă bătrână.

Dincolo de instinct şi supraviețuire, personajele cărții îşi trăiesc "visul-american" aruncând în jocul vieții toate "cărțile". În dragoste şi lupta pentru bani totul este posibil. Personajele se bazează nu atât pe hazard cât pe intuiție, pe atracția pe care o au pentru metalele şi pietrele scumpe, din generație în generație, de-a lungul migrației lor, ca neam, de peste o mie de ani. Universul lor este la degetul mic al scriitorului, care observă, notează, îi nemureşte prin carte, aşa cum sunt, cu viciul şi talentul pe care îl poartă fără fandoseală, fără frică de păcate.

Cartea nu poate fi povestită, ea trebuie citită, şi pe fiecare pagină cititorul să facă un exercițiu de toleranță pentru personajele care ar putea fi, de ce nu, eşantioane din realitate.

Dar, cine este *Samson Iancu*? Cum reuşeşte un scriitor să performeze în redarea unei lumi pe care, nici măcar Eugen Barbu, în "Groapa" din mahalaua Oatului nu a reuşit să o ilustreze cu

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

atâta veridicitate? Cine este omul care a vrut şi a reuşit să trăiască în mijlocul unor oameni vicleni ca şarpele, iuți la mânie ca mânzul sălbatic?

Cum nu am avut privilegiul să-l cunosc personal pe Samson Iancu, voi cita pentru dvs. din postfața cărții.

"Autorul s-a născut la Bucureşti, în data de 23 aprilie 1953. Absolvent al unui liceu de istorie-filologie la Craiova. A fost crescut într-o casă de copii din Târgu-Jiu, fiind bibliotecarul casei timp de şase ani şi având atracție pentru artă şi literatură. De altfel, această pasiune se va converti mai târziu într-un mare interes pentru bijuterie şi gemologie (pietre prețioase), fascinat şi extrem de curios de un domeniu aproape inexistent în România: studiul pietrelor prețioase şi semiprețioase.

Participant la Revoluția din decembrie 1989. Presa locală - după cum putem citi în „Revoluția, văzută şi trăită de presa locală" de Şerban Comănescu (articol apărut pe site-ul www.editie.ro/LIBERTATE) - citează printre componenții Consiliului Județean Dolj al FSN personaje precum: „generalul Dumitru Roşu, Ion Licu (director la Eletroputere), Tudor Gheorghe, Mugur Mihăescu (Vacanța Mare exista şi pe atunci, doar că nu apărea la televizor!), Constantin Şerbănoiu (nedevenit încă Dilly), Iancu Samson (un privatizat precoce, din comunism, deținător al dughenei de încărcat brichete de pe Lipscani), Marin Vrapcea (socrul lui Rodion Cămătaru şi director la IUG)".

După revoluție, emigrează odată cu sutele de mii de români plecați împreună la bine şi la rău, cuprinzând în fapt toate categoriile de cetățeni români şi de etnie țigănească. Este emoționant episodul plecării, cu băiatul cel mic luat în rucsac, cu doar 11 dolari în buzunar etc. Aventurile sale şi ale altor cunoscuți cu care se intersectează fac obiectul acestei cărți.

Ambițios, iubitor de arta bijuteriei şi antichități, reuşeşte în cele din urmă să se integreze în Franța, să muncească şi să câştige foarte bine, devenind un cunoscut expert în pietre prețioase.

Iubitor al pietrelor prețioase şi al literaturii, începe să scrie primul său roman autobiografic în 2008. El va fi urmat de o altă carte în care sunt povestite alte întâmplări din viața emigranților, care ne pot face să înțelegem mai bine tabloul Europei de azi şi, în general, al lumii în care trăim sau, mai exact, al părții sale nevăzute şi necunoscute marelui public. Aşadar, alte evenimente senzaționale vor reține cititorii în romanul ce se află în pregătire".

Iată o biografie, prin ea însăşi devenind o pagină de roman de aventuri furtunoase.

Samson Iancu este scriitorul care îmbogățeşte literatura contemporană cu poveştile care, dacă nu ar fi spuse… am crede că nici nu au existat.

Felicitări, Samson Iancu!

„Înapoi la viitor", de Nicolae Băciuț

Editura Nico, 2010

Nicolae Băciuț este unul dintre cei mai efervescenți creatori pe care îi are astăzi patria Limbii Române. Poet, publicist, editor, promotor şi artizan al diferitelor evenimete culturale cu răsunet național dar şi internațional, Nicolae Băciuț reuşeşte ca puțini alții dintre colegii sciitori să scoată în raftul librăriilor carte după carte.

Făcând rabat la confortul personal, scriitorul alunecă printre lentilele travaliului zilnic, scapă din maşinăria societății care îi cere obolul şi scrie. Scrie.

Ceea ce face Nicolae Băciut este nu doar un travaliu de rutină, un exercițiu de împlinire a unui destin literar clar, ci o meserie de credință. Spirit şi trup colaborează în această ctitorire de pagini de literatură, care are marele merit de-a fi nu doar redată într-un stil literar inconfundabil, dar care, prin fiecare lucrare editorială demonstrează că vivacitatea talentului său nu şi-a pierdut din esență. Viața în starea sa lucidă, cu apoteotice sclipiri de filosofie intelectuală şi acel praf de polen de duh, care vine şi îi dă poetului ce-i al Poetului, fac déjà din opera lui Nicoale Băciut o avere publică.

Pagini de Istorie literară, secvențe de critică lucidă cum numai un filolog sadea ca domnia sa poate să elaboreze - poeme, articole sociale, monografii şi portrete de oameni... Iată un puzzle de armonii livreşti ce poartă semnătura: Nicolae Băciuț.

Pentru acest răgaz de lectură, am ales "**Înapoi la viitor**", un titlu care cuprinde sub umbrela evident modernă, 234 de pagini tipărite şi care se împart între dialoguri intelectuale, eseuri, întâmpinări de-o eleganță rară, până la cărțile colegilor de breaslă, la fulgurații de gânduri şi tuşe de portrete ale unor Oameni care îşi au locul lor garantat în galeria marilor români.

Nicolae Băciuț este, printre extrem de puținii scriitori pe care îi cunosc, curat, necontaminat cu morbul ranchiunii, a invidiei şi luptei pentru a fi în "topul" cărților săptămânii. Scrie despre colegi cu bucurie! Nu e puțin lucru. Dăruieşte pentru că are de unde dărui.

În volumul "**Înapoi la viitor**" găsim o superbă spovedanie de scriitor. Nicolae Băciuț răspunde întrebărilor unor elevi de liceu. Încă din start autorul declară "Nu mi-ar fi plăcut să mă nasc într-o altă limbă"...

Concret, clar! Dar Nicolae Băciuț răspunde zi de zi la această întrebare, prin ceea ce face şi, mai ales, prin ce şi cum scrie. Stăpâneşte cuvintele printr-o afinitate evidentă cu Limba Română şi ele, cuvintele, i se supun, îi devin complici de nădejde în alcătuirea frazelor de o rară frumusețe dublată de înțelepciune. Nicolae Băciuț are disciplina scrisului, şi acest exercițiu iese ca uleiul la suprafață în alcătuirea txetelor. Tot ce scrie este literatură. Bună.

(continuare în pag. 6)

(urmare din pag. 5)

În cele opt interviuri pe care le consemnează, (cei supuşi "tirului" fiind, în ordine alfabetică: Melania Cuc, Daniel Drăgan, Romulus Feneş, George Filip, Valentin Marica, Lucan Vasiliu şi George Vulturescu), autorul lasă spațiu larg pentru cel pe care doreşte să-l "radiografieze". Nu-i scapă detaliile, nuanța şi aici, aş crede că meseria de jurnalist de rang internațional şi-a demonstrat cu prisosință valențele. Textul curge ca de la sine, fără hiatusuri între personalitățile celor doi - subiect şi intervievator.

Este o sărbătoare să dialoghez cu Nicolae Băciuț, omul şi scriitorul deopotrivă.

Mai departe, pe "firul" paginilor, ajungem la o seamă de cronici literare. Aici, verbul se rotunjeşte, autorul devine insistent pe frază, adesea insistă pe forma şi consistența cărții pe care o prezintă sau o recenzează.

Stilul este inconfundabil.

În speță, beneficiază de atenția criticului Nicolae Băciuț cărțile semnate de: Serafim Duicu, Lazăr Lădariu, Elena M. Câmpan, Liliana Moldovan, Florica Z. Costea, Grigore Avram, Gheorghe Nicolae Şeican, pentru ca, mai apoi, să se aplece cu atenție şi generozitate asupra unei game întregi de "producție" editorială de dată recentă, analizând şi promovând antologii, anuare, scriind despre evenimentele culturale la care a participat şi care, dacă nu ar fi fost consemnate în carte, ar fi ieşit sigur din memoria colectivă. Nicolae Băciuț are darul de-a nemuri Clipa cea repede.

În ultima parte a volumului autorul adună, într-o interesantă "Poiană a lui Iocan", spații, personalități, spirit creator - totul ridicat la un standard de literatură modernă, cu ştaif vizual şi capabilă să pună cititorul în legătură directă cu lumea reală.

Cu cartea "**Înapoi la viitor**", Nicolae Băciuț a mai pus o "cărămidă" la edificiul cultural pe care îl slujeşte prin ceea ce face şi prin ceea ce scrie.

Document şi lectură agreabilă, cartea de față îşi are locul ei pe rafturile bibliotecilor, în şcoli şi centre de cultură din țară şi din diaspora românească. O traducere a cărții, în una din limbile de largă circulație, ar fi potrivită pentru promovarea României Culturale în lumea cea mare. Un fel de paşaport al ideilor care ne leagă şi care ne despart, ca națiuni, în acest creuzet infernal al globalizării galopante.

Timpul nu este încă trecut.

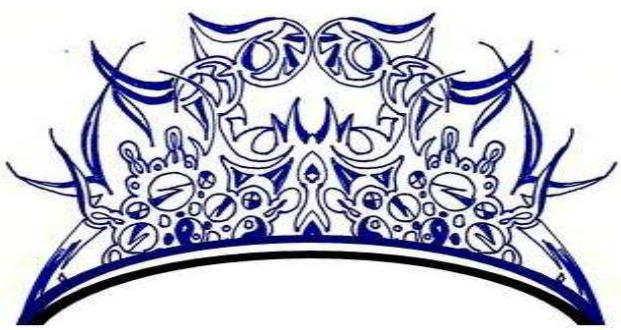

Adrian BOTEZ

Timp nesimțit

trece timpul ca nebunul: nu mi-a
aruncat - niciodată - nicio
privire: a năvălit doar - orbeşte - în
viața mea - a pângărit-o şi
sfâşiat-o - nătâng şi
fără-ntrebare - şi-acum
vrea să plece - nesimțitul - umblă
ca turbatul - să spargă ocnița
pieptului meu coşcovit - să fâlfâie
(neauzit criminal)
surd şi-nfundat - precum
bufnița - fâl-fâl-fâl - şi
să dea buzna - nesătul canibal şi
mitocan - iar
în alte grădini - uscându-le
secătuindu-le - părăduind
minuni - ofilind
nădejdi - stingând credințe - muguri de
vise - fremătând
fărâmând

nu - nu te las să scapi - să-ți faci
iar - unde vrei şi cum vrei tu - de
cap - timp nesimțit şi
nebun: nu-nu

vei sta - nemernic pângăritor - aici
cu mine: te voi lega butuc - cu toate
beteşugurile mele - fără de număr - şi
vom putrezi - amândoi - ca doi
siamezi: om şi
timp - timp şi
om

nu se va mai întâmpla nimic în lume - dar
nici tu nu-ți vei face
damblaua - peste hoituri de îngeri şi peste colb de
pribegi - prin smerite inimi de pelerini - cu
focul zării în ochi -
toate - hoituri pulsând de instinctul
drumului - fermecătoare

...şi - astfel - omenirea şi viața
vor căpăta - prin mine
un biet măscărici de
mahala - nemurirea

...n-o vor - poate - dar
o vor avea: trebuie făcut şi timpul ăsta
nesimțit - să-şi plătească toate
crimele - prin
cineva

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

Liedul metamorfozelor

ar fi fost bine să plouă-ntreaga noapte
să mă înec în florile de rod:
aşa – doar voi privi de pe înaltul pod
cum faclele se sting – discret – în şoapte

cumplitul lied mă urmăreşte-n stele
orbesc privind la şarpele uitării:
de-atâtea-ncolăciri se rup ostroave
oprindu-l pe Ulysse-n gura mării

e cântul bolii zborului de flutur
e cântecul seminței prinsă-n brazdă:
din fâlfâiri – târâş fără de gazdă

din moartea zânei – florile se scutur...
...mareea morții unduie-n coroane:
răsare luna – cap punând la zvoane

Cântând în vie

licăre şi flacăre – în ploile nopții
flecăreli de trubaduri - îngeri din adopții!
latră câini în subpământ – huhuie comori
e un timp ca să trăieşti – zorii-s ca să mori...

nu veniți cu nunți prin munți – călăreți de spaimă
vi-l ştiu tropotul saşiu şi a voastră faimă:
mai bine scăldați în vin miezul cel de noapte
să plutească-n el – cu lin - stele tot mai coapte

şi un greierel din vii pună-n strună visul
s-o convingă pe „cumătra" – prima oară-n ere
că nu-i asudat de munci – ELCRIN – paradisul

şi că lenea din lumini dă oricui putere!
...tresării din cântu-mi beat - un butuc cu coarde:
Hrist se ghemuie-mi în pălmi - ori piron mă arde?

Din suferință

din suferință se forjează soartea
când chip de Om ia omul - plânge Gaia!
din trăsnet se dezlănțuie-n nori ploaia:
semințele se-nmoaie – şi dau Cartea!

din răstignire naşte Mântuirea
din sfâşieri de sân se schimbă firea:
umpleți mansarda lumii - crud - cu geamăt
şi genii vor plodi-n al mării freamăt!

nu râdeți de monahii-n rugăciune:
doar ei ştiu taina lumii – şi-o durează!
scoțând din oase oarba spurcăciune

veți căpăta – din nou – trupul de rază!
...lepădați ceas – lepădați gând şi vrere:
învățați de la pomi - din flori – putere!

Meniri şi dezlegări

radiind precum îngerii
greoi – mirosind a
pământ – copacii-şi țin palmele
întunecat-verzi – încăpățânat
netranslucide – peste
pântecul plin – de
rod tainic

toate crugurile de stele – trecând peste
grele - nocturne coroane – îi
binecuvântează şi le
menesc – fructe mistice
precum fumuri şi arome de jertfe
nepământene

...numai păsările văzduhului – povârnit de
presimțirea belşugului – şi
copiii din uliți – trag cu ochiul
ciudoşi – dar cu
ascunse nădejdi: poate
totuşi – nu se va împlini
întrutotul – cereasca menire – ci va
fi - mai terestră - dezlegare firească - şi la
ciugulire

Liniştea lumii

e linişte pe crengile măririi
linişti de soi - că-şi uită şi Grădina
solemnul cânt lunar al nemuririi
...mugure-ntârziat îşi plânge vina

e linişte pe crengile măririi
însuşi Hristos visează într-o stea
târâşul şi-l amână solul firii
şarpelui înțelept i-e limba grea

nu ştiu de-i clipă sau e promisiune
nu ştiu de-i rai sau doar o pauză-a vieții
duhul din mine uită de misiune

şi-aplaudă – în delir – pe cântăreții
îngerii – bolnavi de roua dimineții...
...nu-i cine şi nu-i ce din răni s-adune

Supraidentitate

pe măsură ce scriu - Dumnezeu
citeşte - aflând
cine este

n-are nevoie - în noaptea neştiinței şi
aflării - de
feştilă: slovele - în țepoşate rânduri
împungând agresive - cu junghere de fulger şi
suliți - străji credincioase până la
veşnica viață - Îi luminează
şi-L învelesc cu
milă

Claudia ADAM

Echitație

mi-aleargă prin vene
sireapă în spume
cu coama în dublă spirală,
la poarta din piept
goneşte-ntr-o clipă
nechează şi scurmă-n abrac
răstimp cât ai zice tic-tac
se-adapă din ploaia de ieri
şi paşte pe creste
prin iarba de mâine

e veşnic aceeaşi
şi-i alta mereu
sireapa în spume din sufletul meu.

Dor de ducă

Duce-m-aş şi m-aş tot duce
inimă fără răscruce
într-o piatră de granit
să mă pierd în asfințit
pe o apă curgătoare
cum se pierde roua-n soare.

Duce-m-aş fără de ştire
fără dor, fără iubire,
doar cu cerul peste gene
şi la piept cu sânzâiene
să mă prind în a lor horă
drăgaica să-mi fie soră.

Când mă vei căta, iubire
să ştii că m-am dus cu zile
şi-am lăsat dorul în tindă
să-ți vezi ochii în oglindă
şi să-i simți cum te usucă
până-ți vine dor de ducă.

Necuvinte

Cuvintele învolburate
se sparg de talazurile conştiinței
purtând ecouri ancestrale
gândurile - aceşti soldați fără țel
pe câmpul de bătălie
al haosului ce-i hrăneşte
îmi construiesc castele de nisip
la margini de neființă.
Doar universul mai sângerează-n necuvinte
chemând izvoarele-napoi
dar cine oare le mai simte
când morții-şi dorm mormintele în noi?

Naiadă oarbă

am să lipsesc puțin
din viața mea
ține-mi locul
arătare veştedă cu ochii-namorați
când voi reveni
am să-ți povestesc
unde începe şi unde se termină
roata asta nebună
între-ale cărei spițe ai răsărit
o să-ți arăt lumea de pe marginea prăpastiei -
lumea aceea în care te scalzi naiado
poate atunci ai să-nțelegi câți zei au pierit
sub tălpile tale iubire.

Implozie

există o linie
dincolo de care
poezia se devorează pe sine
cu-atâta masochism
încât poetul se prăbuşeşte
într-o implozie
de cuvinte

e o altfel de tăcere
peste care nici un cuvânt
nu poate țese veşminte.

Adevăr absolut

M-am săturat de toate definițiile
singurul meu adevăr absolut
stă în felul cum luna
îşi oglindeşte raza
în ochiul ce-o priveşte acum
în tic-tacul ceasului din perete
şi într-un greiere
ce-mi cântă veşnicia
sub fereastră.

Sculptură amorfă

tăcerea nu te poate alunga
din sânge
cum nici cuvântul
nu mi te-aduce mai aproape

eşti forma nenăscută
a zborului închis în piatră
şi ochiul meu
doar el te vrea aripă

te voi sculpta sub pleoape
la fel ca-n prima zi
când îmi păreai aievea
o zbatere de aripi
a păsării măiastre

Gheorghe A. STROIA

Carmen Claudia Dițiu: „Frumusețea artei, picături ale abstractului timp - denumit suflet”

Într-una dintre peregrinările mele în căutarea unor elemente de artă grafică m-am „oprit” în spațiul delimitat de o galerie virtuală, intitulată ***bluegallery***, al cărei proprietar este artistul plastic clujean ***Carmen Claudia Duțiu***. Am început să păşesc timid în spațiul în care arta „se simte” la ea acasă, exprimând simțiri profund umane prin: sensibilitate, talent, pedanterie, expresivitate, frumusețe picturală. Un spațiu în care cuvintele de ordine sunt eleganță şi sobrietate, mesaj şi spiritualitate. Într-o discuție cu artista, am descoperit Omul Carmen Claudia Dițiu, îndrăgostită iremediabil de artă, de valențele sale pozitive, de puterea şi forța pe care creatorul o transmite creației sale. Un artist, cu o dorință firească de a se ridica de la statutul său de muritor, la rangul de veritabil demiurg, ce-i poate smulge eternității - prin arta sa - tacita acceptare.

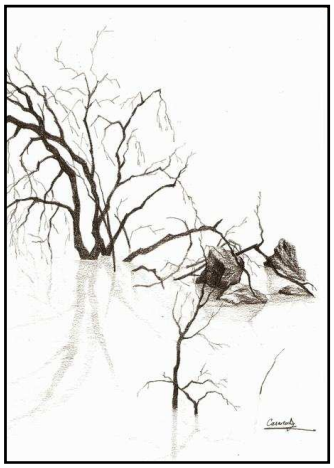

Iată cuvintele sale, prin care se autodefineşte ca om şi ca artist: *„Vreau pentru început să vă mulțumesc pentru cuvintele frumoase şi totodată pentru aprecierile dumneavoastră. Arta pentru mine este o pasiune pe care, din păcate nu reuşesc să o trăiesc aşa cum mi-aş dori din multe motive, unele independente de mine. Sunt absolventă a Liceului de Artă din Cluj secția grafică - promoția '89, dar nu am continuat şi cu Institutul pentru că drumul meu a luat o alta direcție. În prezent mă ocup de design interior iar, în paralel, urmez cursurile Facultății de Psihologie din cadrul Universității Babeş Bolyai din Cluj, fascinată fiind dintotdeauna de mintea umană şi de credința că suntem un întreg - minte, corp, spirit. Site-ul bluegallery cuprinde o serie de lucrări - reproduceri sau originale - pe care le-am realizat în decursul anilor şi care, mare parte dintre ele se găsesc în colecții particulare din țară sau străinătate aparținând prietenilor sau oamenilor cărora le-au plăcut tablourile mele şi cărora le mulțumesc pentru asta.*

Am păşit în acest spațiu virtual, în care am găsit un număr impresionant de lucrări, de diferite texturi şi compoziții: picturi în ulei, cerneală neagră, grafit, cărbune, pastel sau acuarelă. Toată creația artistei se manifestă prin trecerea rapidă, dar bine gândită, de la spațiile ample, cu întindere orizontică, spre spațiile intime, înguste, în care transpar sentimente - în culori, cu irizări de alb şi negru - pentru a crea iluzii. Carmen Claudia Dițiu este îndrăgostită, realmente, de exuberantul Orient îndepărtat, în arta sa apărând destul de des elemente orientale: ***Pagodă***, ***Dragon***, stilizări ale unor grădini japoneze. Mai mult decât atât, Carmen îşi pictează ori schițează în toate creațiile sale - în ulei, acuarelă sau cărbune - propria-i libertate. Astfel, ca simbol al evadării şi al libertății dar şi un binecunoscut simbol al nobleței, apare calul (equus), aflat într-o permanentă goană, într-o vervă dinamică, ce antrenează trombele de praf, creînd iluzia curgerii timpului. Prezentat - fie într-o transcedentală lumină, în amurgul sângeriu sau contopit cu lumina însăşi - prin efectele speciale, create cu sensibilitate, se poate spune despre cal că este simbolul său preferat. Acestuia i se dedică un foarte mare număr de creații, redat fiind prin toate tehnicile folosite de artistă (***Portret***, ***Sepia***, ***Lupta***, ***Cai alergând***).

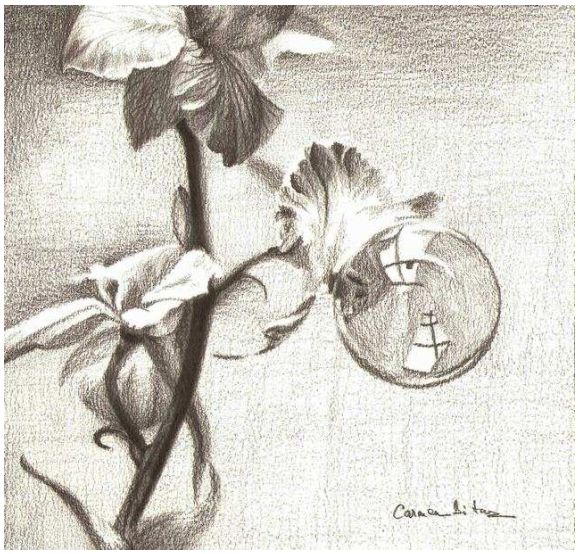

Există, în unele dintre creațiile artistei clujene, un eros special: delicat, lipsit de orice urmă de exuberanță ori trivialitate. Un eros postat pe pânză ori schițat pe hârtie ca simbol arhetipal, conturând monumente din alabastru printr-o fină împletire a curbelor şi liniilor sale. Astfel apare dragostea: ca iluzie, ca sentiment, ca împlinire. Tot din acest spectru erotico-vizual, Carmen Claudia Dițiu ne prezintă flori, ca simboluri ale romantismului caracteristic artei şi artistului în general. Timpul este iarăşi o preocupare specială pentru artista clujeană. Timpul se intuieşte şi poate fi descoperit în tuşele sale de culoare ori cărbune dinamice, în împletirea petelor ce sugerează fie lumina, fie întunericul, în multiplele sale fațete - alegorii. ***Timpul abstract*** împleteşte elementele pur tehnice (linii şi contururi fine: clare, perfecte) cu elementele dinamice (jocul de umbre şi lumini, iluzia optică indusă de prezența coloanelor spiralate) ori prin insinuanta întrepătrundere a tuturor acestor elemente. Prin tehnicile sale, Carmen Claudia Dițiu, se dovedeşte un artist dotat cu o deosebită pricepere şi îndemânare, manifestând un talent autentic, desigur, exersat şi erudit.

(continuare în pag. 32)

Simona Andra DOGARU

Dunărea – fluviu sacru

Din val în val a cules vremea întreaga recoltă a fluviilor. Din fiecare răsărit al timpului a rămas în veşnicie o canoe învolburată. Târziu, sau poate prea devreme, dar oricum nu la timpul potrivit, din noianul anilor gârboviți a strălucit Dunărea. Nici omul şi nici hazardul nu şi-au împletit calea în bătrânul fluviu la creare, ci însăşi Divinitatea care a răspuns însetării noastre c-un izvor albastru ce străbate-atâtea plaiuri: din acordurile ample ale muzicii lui Beethoven şi Bach şi până la sunetele viorii lui Enescu, în drumul anevoios pe care-l parcurge, Dunărea adună şi uneşte spiritualități, culturi şi OAMENI. În fiecare din aceste locuri a rămas o frântură de istorie, o nervură de vitejie şi o umbră divină.

Nici creatură fără Creator nu este, nici trecut fără de istorie nu e, şi nici lucru fără de început. Din epoca creației, prin suflu divin, s-a născut Candida: mama, sora şi cununa bătrânului fluviu… Cu chip suav şi blând ce strălucea-n apusul serii şi mai tare ardea-n zorile dimineții, Candida împlinea în sine învolburarea şi limpezimea. Nici lumina zilei, nici ciripitul codrului şi nici căldura vorbei bune nu-i erau cunoscute, întrucât nu vedea, nu auzea şi nu vorbea. În schimb, frumusețea chipului palid o transforma în înger, într-un înger învolburat. Viața sa nu avea nici început, şi cu atât mai puțin sfârşit. Menirea?! Nici măcar atât nu ştia… Cu toate acestea, era clar că nu e o ființă oarecare ce avea să se piardă în tumultul lumii, ci avea o misiune precisă pe care însă n-o descoperise.

Dar chemarea, oricât de greu sau de târziu s-ar auzi, se împlineşte. Cum fiecare răsărit o prindea la marginea pădurii, pe malul unui lac întins ca infinitul, şi acum, în dimineața unei zile de august, razele soarelui văratic îi scăldau fața şi întreg trupul. În întunericul şi în tăcerea sa perpetuă s-a strecurat însă mângâierea: în fața ochilor temători în a se deschide complet străjuia un contur alb strălucitor, iar în urechile încă amorțite cânta un glas heruvimic, grăind: „Din tumultul tău şi apele vor bea, din limpezimea ta şi ele se vor adăpa. Mergi, cutreieră şi caută loc bun, curat şi tânăr şi păzeşte-l ca pe-o lacrimă a Cerului.” Atât, o clipă i-a fost deajuns ca să-şi recupereze vederea, auzul şi să pună început temeinic călătoriei sale. S-a ridicat şi a încercat să meargă, dar parcă instinctele refuzau să o asculte. Acum veşmântul nu-i mai era plin de praf şi ponosit, ci alb, curat ca spuma mării, lucru care o stânjenea puțin. „Loc bun, curat şi tânăr…”, dar unde, de unde să înceapă? În neputința trupului se concentra parcă întreaga atenție, însă, dacă înainte trăia aşteptând, sperând, acum avea ocazia şi chiar trebuia să împlinească grăirea heruvimică.

În dimineața zilei următoare a hotărât să pornească la drum spre direcția în care va zbura prima pasăre a înaltului. Aşteptarea i-a fost curmată curând de o pasăre amărâtă, cu aripile aproape frânte, cu ochiul sângerând şi cu trupul murdar, schingiuit. Câteva ceasuri i-a fost tovarăşă şi îndrumătoare: cu cât mai repede şi mai încrezătoare păşea Candida spre necunoscut, cu atât mai agale, mai temător zbura şi pasărea către sfârşit. În plin câmp, sub dogoarea soarelui de august şi sub privirea aproape înghețată a Candidei, pasărea s-a prăbuşit. Cu ultimele puteri, după cea din urmă zvârcolire, şi-a îndreptat privirea însângerată spre cer şi a scos un țipăt prelung ce s-a împrăştiat în toată împrejurimea. Acest sunet a amuțit parcă întreg pământul, dar prea târziu… Zbuciumul de dinainte de tăcere a pierit. Cu inima sa de copil, Candida nu a putut părăsi trupul păsării care îi deschise drumul, care îi deschise viața… A înfăşurat-o şi a luat-o cu ea; la un moment dat avea să găsească un loc unde să o îngroape.

După trei zile în care a mers fără oprire, fără hrană, fără apă, Candida a poposit într-un sat sărăcăcios, cu oameni amărâți. Nu departe de sat, cam la jumătate de ceas distanță, era o apă curgătoare care însă abia mai susura, abia îşi mai aduna undele spre vale. Pe mal, şi de o parte şi de alta, era mulțime de oameni care, mai mult decât necăjiți, păreau a fi învrăjbiți asupra apei. Apropiindu-se, Candida le-a spus:

- Am venit de la drum lung şi anevoios şi mi-ar fi cu bucurie să-mi astâmpăr setea din puținul vostru.

- Mergi, dar, şi caută-ți de băut în altă parte! Puținul pe care ni-l ceri tu e picătura ce ne trebuie nouă, i-a spus cu răutate adâncă-n ochi un bărbat cu fața suptă şi arsă de soare.

Candida a înțeles că nu aici era pământul acela bun, curat şi tânăr dar, văzând disperarea celor de pe mal, nu se îndura să plece fără să îi ajute.

- Puținul pe care mi l-ați fi dat mie v-ar fi fost răsplătit cu apă din belşug, o apă învolburată de limpezimea cerului. Dar, chiar şi aşa, va curge apa aceasta şi acum şi întotdeauna, însă nu vă veți bucura de ea pe deplin, căci va fi cimitir soldaților voştri căzuți în război.

Zicându-le acestea, Candida a plecat cu gândul că mergând mai departe va găsi şi acel loc care îi fusese descris.

Aşa, în tăcerea vremii, în neştiința timpului, din vorba dulce a Candidei a izvorât Dunărea, care avea să-şi continue cursul pe meleaguri care mai de care mai deosebite.

Drumul fetei a fost presărat cu neajunsuri şi cu greutăți, însă scopul era clar: locul acela sacru unde istoria urma să se împletească cu spiritualitatea. Deja toamna, în graba-i specifică, îmbrățişase meleagurile pe care Candida le străbătea. Într-una din înserările lui octombrie, fata a poposit în satul numit Aqua. Ciudat lucru, întrucât în acest loc singura sursă de apă era un fir subțire izvorât din inima munților şi care susura la câțiva kilometri depărtare de sat. Când deja soarele-şi închidea floarea-n asfințit, Candida a găsit loc unde să-şi petreacă noaptea: în casa unor oameni binevoitori. Dorind să o primească aşa cum se cuvine, să împartă puținul lor cu dânsa, au trimis pe cei doi flăcăi după apă. Primul a primit cu resemnare şi a pornit la drum. Însă fratele său a răspuns zicând:

(continuare în pag. 11)

(urmare din pag. 10)

- Mergând noi singuri, fiecare pe calea lui şi în puterea nopții fiind, multe se pot abate asupră-ne. Şi nici apa din două ulcele nu ne va ajunge, ci dacă mergem împreună, mai bine ne împlinim nevoia.

Şi, într-adevăr, în drum spre apă, fratele dintâi a fost atacat de hoți, ucis şi aruncat în râu. Înțelepciunea şi ascultarea se întâlniseră… Însă cu ce preț? Umbra ascultării a luminat înțelepciunea, moartea uneia a răsădit podoaba celeilalte… Nu împletise încă hazardul cele două fire de mătase spre dăinuirea armoniei…

Plecând din acel loc mai abătută-n cuget, Candida îşi simțea acum menirea ca pe-o povară mult prea grea pentru conştiința sa încă timidă, încă fragedă. Din sângele ascultării avea oare să se nască „lacrima Cerului", sau din ascuțimea-nțelepciunii? Îi era greu să judece şi să aleagă.

În fiecare noapte, de câtva timp, somnul Candidei era tulburat de sunetul unui fluviu ce curgea năvalnic şi care, în drumul său, îneca oameni şi curma vieți. Candida se temea, şovăia… Tinerețea minții sale o împiedica să vadă calea. Într-un moment de zbucium a hotărât să se întoarcă, să trăiască iar în brațele naturii cu neputințele şi cu micile sale bucurii. Pasărea, sau mai bine zis trupul rece al morții înaripate, trebuia acum lepădat. Deşi cu greu, fata, în amurgul rece al unei zile de noiembrie a slobozit viețuitoarea lângă o stâncă singuratică. Acum şi ochii, şi fruntea, şi mâinile, în pofida vremii reci, se umpluseră de o sudoare caldă. Lacrimile au început să străpungă corpul rece al păsării, iar suspinele trezeau văzduhul amorțit. De nicăieri, din tremuratul vântului tomnatic, a apărut un bătrân. Era un bătrân frumos, cu chipul ca un soare, cu ochii plini de lumina înțelepciunii şi cu păr albit de-amarul vremii. Apropiindu-se nu a zis nimic, ci a luat pasărea şi mângâind-o pe aripă i-a redat viața. Aceasta a zburat mai sus ca niciodată şi apoi s-a contopit cu ultimele raze de soare. Candida aştepta acum o vorbă, o dojană, o mângâiere, orice… Bătrânul însă, plin de seninătate, s-a aşezat pe stâncă şi i-a zis:

- Ştii oare de ce lupii urlă în puterea nopții? Ştii oare de ce păsările zboară tot mai sus spre slava cerului? Gândeşti că sunt doar instincte, dar, de fapt, ei caută chemarea… Şi tu? Nu ți-am spus oare să mergi şi să păzeşti „lacrima Cerului"?

Candida îşi simțea ochii ca de plumb, şi nici că putea să ridice privirea. A răspuns însă înăbuşit:

- Să o păzesc mi-e cu bunăvoință, dar să o găsesc e cu adevărat departe de puterea mea.

- Cum grăieşti astfel? Deja ai şi găsit-o! Ai pus început bun şi binevoieşti a vedea sfârşitul, dar între cele două e un hău... Dimineața trezeşte şi mângâie întreg pământul, în timp ce seara-l răcoreşte şi-l adoarme, dar între cele două este munca, sacrificiul zilei… Te-ai speriat de încercări? Nimic greşit, dar întoarce-te pe calea bună… În tine stă puterea de-a privi la întunericul din urmă sau la lumina din zare. Cugetă în simțire mai adânc decât ai simți în cuget!

Candida a ridicat privirea spre cel ce vorbea, însă acum nu mai era, pur şi simplu dispăruse… Doar o rază din apus mai lumina locul de lângă stâncă. Privirea ei încerca să străbată văzduhul, căuta cu cu înfrigurare locul, acel loc.

După ce a petrecut noaptea în liniştea câmpului, a hotărât ca dis-de-dimineață să apuce drumul spre cele două coline din apus. Nu după mult timp a ajuns în fața unor ziduri. La poarta oraşului străjuia un bărbat cu brațe groase şi privire pătrunzătoare. Apropiindu-se i-a zis:

- Am venit cu gând de pace să poposesc la voi câteva zile…

- Pofteşte, e suficient din toate! De când aşteptam oaspeți… La noi… la noi arareori se abate cineva…

Candida a intrat şi mare i-a fost uimirea când a văzut atâta lumină în jurul său: chipuri tinere, trupuri zvelte plesnind de sănătate, ziduri trainice şi case curate; un locaş al primăverii veşnice. Intrând în una din case, a găsit o bătrână cu ochii stinşi şi aproape negri de tristețe.

- Care-i gândul tristeții tale? Vin de departe şi de peste tot, şi nicăieri nu am găsit atâta belşug ca aici, iar în mijlocul raiului, tu plângi şi te necăjeşti?

- S-a pierdut fratele în istorie. Nu am cu cine să împart belşugul şi nu-mi este astfel cu niciun folos… În mijlocul raiului, cum zici tu, noi suntem singuri, pentru că nu avem cu cine împărți cele ale noastre… Din bogăția apelor ce ne împresoară am vrea să dăruim întregii lumi, dar nu e cu putință. Cel ce trece zidurile cetății nu iese decât orb, secat de viață şi de simțământ, dar în schimb, de aici, de pe tărâmul apelor, ia cu el şi darul a oferi prosperitate pământului. Dar prețul e…

- Nu e prea mare… Eu de asta am venit. Am fost oarbă şi lumina mi-a fost străină încă din copilărie, aşa că nimic nu mă-nspăimântă.

- Eşti încă o copilă! O copilă care nu ştie ce vrea.

- De-ai şti, bătrână maică, prin câte am trecut, nu te-ai mai îndoi de vrerea mea!

- Fie ție după cum voieşti. Să mergem!

- Unde?

- La Salcie, la inima apelor. Oare nu ea îşi plânge dorul pe malul fiecărui râu, nu ea acoperă fiece val al fluviului albastru, nu sub ea se odihneşte apa în călătoria-i nesfârşită?

Bătrâna se mişca agale, cu pas domol şi calculat, cu privirea mereu înainte, în văzduh, şi cu gândul mereu la alte lumi. Candida ar fi vrut să mai vorbească cu ea, să mai afle lucruri ce i se păreau fascinante, chiar înainte de a le şti. Însă nu avea curajul să o mai tulbure pe bătrâna care mereu ofta şi se adâncea în cuget. Deodată, femeia s-a oprit lângă o fântână:

- Vezi?! E apă din belşug, o apă limpede şi rece, dar ce folos când în afara zidurilor astea nu e decât secetă şi uscăciune?

Candida nu mai rezistă în tăcere şi o întrebă:

- Dar de ce? De ce nu zdrobiți zidul, de ce nu ieşiți să împărțiți şi cu ceilalți belşugul? De ce stați închişi aici?

Bătrâna a oftat prelung şi a scos un geamăt asemănător cu cel al păsării călăuzitoare. Pe loc, Candida a retrăit momentul în care mica sa

(continuare în pag. 33)

Viorela CODREANU TIRON

Dorință

Aş vrea să mă pot uita lung
fără să cad în adâncurile
cerului de dedesubt
în slăvile înălțimilor
pornite din adâncuri,
să-mi pot frânge pumnul destinului
ce-mi tescuieşte timpul
în lacrimi.

Zbor sau cădere

Eu n-am avut niciodată
decât liniştea păsărilor călătoare
prinsă-ntre zboruri
cu aripi de mercur.

Să-mi mai scrii

Îmi place să-mi scrii,
noaptea târziu,
pe marginea foii albe.
Fără cuvinte să-mi scrii!
fără teamă de sfâşierile tale
chiar şi în grabă să-mi scrii...
Îmi place să-mi scrii…
chiar dacă nu mi-ai scris
niciodată.
Să-mi mai scrii…
despre ce-ar fi putut fi
şi-n veci nu va fi.

Cumpăna dorului

Veşnic albită în cumpăna dorului
îmi legăn ostatecă inima
alături de a ta.
Aplecând dimineți în izvorul luminii
tresar de uimire când treci,
şi nu te opreşti,
la cumpăna dorului
veşnic albită în mine.

Oboseală târzie

Am venit de departe
pentru această oră
să-ți cumpăr taina cu umbre arse
pe buzele tale
din care mai răsar trandafiri
pe chipul globului
rostogolit în oceanul de dor
în aceeaşi veşnică oră
obosită,
târzie.

Ieri, azi, mâine...

Am fost un *ieri*
în drumul tău de *azi*,
şi am păşit mereu
în urma zborului *mâine*,
totdeauna ostil în iluzia vieții,
în care ghilotina auzului
îmi picură veşnicia-n coloşi.

În țara în care-am plecat

În țara în care-am plecat
nu mai sunt vise
şi nici amintiri
sunt doar tăceri ascuțite
ce țipă prelung.
În țara în care-am plecat
nici o pasăre nu mai cântă
cad numai frunze
din schelete de arbori
peste cutremurătoare izvoare
ce au uitat să mai curgă.
În țara în care-am plecat
nimic nu mai este
din nimicul ce-a fost.

Dincolo de vis

E ora
când se dezlănțuie ultima clipă,
în deşteptarea celei dintâi,
cu labirinturi nebune
peste scufundări prinse-n inelul vârtejului
la limanul ruinii străfulgerate de vis
în împietrirea orei
de dincolo de mine.

Amintind de un vis

Pentru cine au tras clopotele
şi orologiile au oprit timpul
făcând inima
tainic să bată
şi dulce să moară
între două mătănii,
atunci când milenii veneau (?)
sau milenii plecau (?)
Bun-venit, dragoste! mi-ai spus
în ecoul plecării,
amintind de un vis
în prag de uitare.

Descântec

Am fost doar un vaier şi-un cânt,
dar
ca pasărea am cântat,
ca iarba am crescut,
ca ploile m-am risipit
pe pământ nisipos
ca soarele am luminat
pentru o inimă stearpă,
ca descântec m-am subțiat
în miresme de vară
aromindu-mă-n cântec de leagăn
balsam pentru rănile tale.

Oana PANAIT

Cursa infernală din... secolul grabei

(spre neuitare…în sprijinul Muzei Clio)

Motto:"*Errare humanum est,*
perseverare diabolicum"

Dacă fiinţarea întru fiinţare ca scop unic de supravieţuire într-o lume opacă la simboluri a devenit în secolul XXI singura raţiune a acelui "a fi", atunci finitudinea întru finit, care s-ar traduce printr-o nesfârşită idee de "sfârşit", de inexorabilă apropiere a disoluţiei finale, a acelei nerostite şi totuşi mereu prezente în noi înşine a încetării fiinţării, a suflului umanului contingent în ontic, a Marii Treceri riscă în societatea de azi să devină - nu ca altădată dihotomia fiinţării (viaţă) - nefiinţă (moarte) - un model (*pattern)* existenţial care nu se mai opune. În secolul XXI antagonicul vieţii nu e ne-viaţa, căci finitudinea (Marea Trecere) este "trecută" parcă la un *index* al gândirii ontologice. Un "index" autoimpus - dar involuntar cenzurat! - de o societate aflată sub presiunea unui "trăirism" de tip Nae Ionescu, dar excesiv, o necontemplativă pasiune pentru viteză (futurismul lui Marinetti, destul de periculos şi picant), preluată cu un secol înainte, pentru o explorare a neexploratului, a unui *aici şi acum*; o societate care riscă să piardă însăşi esenţa vieţii prin negândirea ne-fiinţei, prin eliminarea aproape ridicolă a finitudinii. Omul secolului XXI trăieşte atât de ancorat într-o realitate care exclude din start ideea de finit, de Trecere Absolută, încât această Mare Plecare Dincolo este privită în mileniul III cu o uşoară ridicare din umeri a neputinţă, mirată şi în acelaşi timp curios de infantilă, de parcă Omul în decursul atâtor secole scurse în clepsidra Istoriei până acum nu şi-ar fi făcut temele şi a rămas un veşnic corijent la cea mai importantă materie din Orarul Vieţii...

Am impresia că trăind acum prea în prezent, încercând să cuprindem clipa şi s-o înlănţuim pierdem de fapt rostul existenţei noastre de milenii, preteritul - trecut e bun, uneori… Graba cu care inventăm în laborator viaţă, artificialitatea tehnologică, despărţirea omului de om prin alte metode de comunicare, un nerespect şi chiar o catalogare neproductivă pentru aceia – puţini - care mai gândesc, câteodată, finitudinea, alergarea continuă către "ceva" prin secolul XXI, de parcă acum şi aici omul ar fi un alergător de cursă lungă… Atenţie! Cursa se opreşte întotdeauna, mai devreme sau la timpul cuvenit. Te mai şi împiedici…

De ce suntem într-o veşnică alertă? A ştirilor, a inovaţiilor, a cărţilor, a discuţiilor? Suntem într-un *dialog neîntrerupt* (tehnologic!) pe stradă, acasă, pe vârfurile munţilor sau într-o peşteră (platoniană? prea puţin) dintr-un ţinut exotic. Un dialog în care vorbim, dar nu ne auzim, un dialog în care ţipăm, dar nu ne înţelegem, un dialog alertat sau întrerupt de alte… alergări non-euristice, lipsite de o maieutică socratiană, avortoni ai unui secol pus pe fuga… Ideii.

Trăim tot mai mult într-o lume care a uitat, parcă, că acel marathon al vieţii cere – neapărat - şi clipe de răgaz. Dacă privim peste umărul nostru - de om superior tehnologic - al secolului XXI la secolele pe care "Istoria în marş" le-a depăşit, vom observa că în toate civilizaţiile Ideea finitudinii, a acelei Mari Treceri sau a "mitului veşnicei reîntoarceri" (Eliade) sunt nelipsite din artă, cărţi, din viaţa în sine.

Ce se întâmplă însă acum? Secolul XXI este unul al optimismului debordant sau unul total inconştient în ciuda avansului revoluţionar- tehnologic. Nu mai avem timp sau poate nu ni se (mai) pare ceva "normal" să gândim finitul? Dar totuşi simţim finitudinea mai aproape decât omul secolelor trecute, fără s-o recunoaştem. Şi nu am depăşit "frica, angoasa", din contră, în secolul atomului am ajuns să privim Trecerea la fel de primitiv ca omul cavernelor. Aparenţa că ne aflăm în sfera lui *homo religiosus* este înşelătoare. Şi totuşi încă nu ştim dacă fraza devenită aproape o sentinţă: *Secolul XXI va fi religios sau nu va fi deloc*, ar putea să fie "salvarea" noastră, a tuturor la... momentul oportun, atunci când trebuie să… oprim cursa. Da, avem sentimentul - nedefinit însă - că acea cursă nebunească se va opri de la sine, şi totuşi optimismul de secol XXI cu care ne-am înarmat tinde să devină incurabil, la fel ca şi bolile care se înmulţesc odată cu avansarea ştiinţei: Evul Mediu - "Ciuma" (Albert Camus), Epoca Modernă - tifosul exantematic, sifilisul, pneumonia, contemporaneitatea - cancerul, SIDA şi un *summum* din toate celelalte… Este fundamental - şi foarte *semnificativ* - să ironizăm măcar finitudinea. A avea sentimentul tragicului nu este ceva "anormal". Miguel de Unamuno ("Despre sentimentul tragic al vieţii") sau Eliade, Cioran sau *optimistul - pesimist mascat* Noica nu erau "angoasaţi" de Marea Trecere în complexitatea ei… "Pavilionul canceroşilor" (Aleksandr Soljenîţîn) este însă o privire retrospectivă a celui mai impunător (la propriu!) - atâtea decenii - *flagel roşu* al secolului pe care abia l-am depăşit cu greu culcaţi pe burtă şi înfricoşător de nedemni, aproape la fel ca pe sub sârma ghimpată a tranşeelor Marelui Război din 1914 ori pe sub Zidul Berlinului, clipe ale Muzei Clio care ne-au trecut pe sub ochi ca nişte năluci…

Gândirea finitului trebuie să facă parte din fiinţarea noastră. De fapt, singura boală cu transmitere sexuală care este 100% incurabilă este moartea. Trecerea de la viaţă la moarte se face prin naştere. Ne naştem cu prima boală care ne defineşte şi ne desăvârşeşte umanul - Finitudinea.

Să fugim de ea? Să-i găsim un leac? O piatră filosofală? Alte gene de… laborator? O altă… planetă?

Am încercat secole de-a rândul. Degeaba… La urma urmei, orice alergător de cursă lungă trebuie să ajungă la… Finish.

Ana Maria CHEŞCU

Rebecca Haynes
Politica României față de Germania între 1936-1940

Ed. Polirom, Bucureşti, 2003, 216 p.

Una dintre cele mai controversate apariții editoriale care trasează principalele caracteristici ale politicii externe româneşti în perioada 1936-1940, poartă semnătura Rebeccăi Heynes, lector în Studii Româneşti la Institutul de Studii Est-Europene şi Slave din cadrul University College, Londra. Autoarea nu este străină de acest subiect, ea publicând numeroase cărți, printre care: *Occasional Papers in Romanian Studies (1998),* dar şi articole precum, *German Historians and the Roumanian Național Legionary State, 1940-1941" (*1993), apărut în *Slavonic and East European Review.*

La momentul apariției, forța acestei lucrări s-a bazat atât pe noutatea informațiilor, dar şi pe curajul nebun al autoarei, care a prezentat aceste complicate relații într-o nouă lumină. Girul acestei lucrări de doctorat a fost dat şi de bogata documentare arhivistică, lucrarea întemeindu-se, în principal, pe documente de arhivă, dintre care cele mai importante sunt: Arhivele Ministerului de Externe din Bonn, Berlin, Koblenz, Public Record Office din Londra şi Arhivele Statului din Bucureşti. Totodată, acest demers istoriografic a fost urmărit îndeaproape şi de către binecunoscutul istoric Dennis Deletant, conducătorul de doctorat al autoarei.

Încă din introducere, autoarea îşi dezvăluie intențiile, afirmând că, *studiul de față reprezintă o încercare de a acoperi lacuna din cunoştințele noastre asupra politicii României față de Germania, de la demiterea lui Titulescu (29 august 1936) şi până la abdicarea lui Carol.* După cum ea însuşi mărturiseşte, în această perioadă principalul scop al politicii externe româneşti a fost apărarea integrității teritoriale a României împotriva unor posibile revendicări ridicate fie de Bulgaria (Dobrogea), Ungaria (Transilvania), fie de URSS (Basarabia). Pe bună dreptate, unele cercuri politice franceze afirmau că *politica externă a României în această perioadă a constat în teama îmbinată cu admirația pentru Germania şi teama îmbinată cu ura pentru Rusia.* De departe, cea mai mare amenințare venea din partea URSS-ului. Pentru a contracara această amenințare, România a aderat la sistemul de securitate colectivă şi Liga Națiunilor. Nicolae Titulescu, ministru de externe, între anii 1932-1936 a încercat să se apropie de URSS, pentru a asigura recunoaşterea drepturilor suverane ale României asupra Basarabiei, încercare care s-a soldat cu un eşec. Acest eşec avea să ducă la demiterea sa şi la numirea lui Victor Antonescu. Demiterea acestuia a avut o valoare simbolică, anticipând încă de pe acum noua orientare în politica externă. După cum subliniază şi autoarea, încă din 1935 avuseseră loc discuții contradictorii între regele Carol al II-lea şi Titulescu. Ba mai mult, în vara anului următor, mulți dintre politicienii români au ajuns să vadă relațiile cu Germania, ca o necesară protecție în fața pericolului reprezentat de URSS.

Haynes consideră că au existat trei factori care au apropiat România de Germania şi anume: frica de panslavism, antibolşevismul şi antisemitismul. Pe această teamă față de bolşevism a mizat şi Goring, văzut de autoare, pe bună dreptate, drept artizanul relațiilor româno-germane. Acesta oferea garanția integrității teritoriale şi ajutorul în dezvoltarea economiei, în schimbul neutralității României. În caz contrar, Germania avea să-şi îndrepte atenția asupra Ungariei şi Bulgariei. După cum se ştie, după demiterea lui Hjalmar Schacht, în noiembrie 1937, Goring a devenit adevăratul conducător al economiei germane. Ambițiosul său plan pe patru ani, prevedea printre altele şi o independență economică asupra materiilor prime, iar petrolul românesc nu făcea excepție. Un alt motiv de îngrijorare a fost dat de intervenția partidului nazist, în afacerile interne ale României. Încă din 1935, acesta stabilise relații de prietenie cu O. Goga şi A.C. Cuza, cu scopul de a-l scoate pe Victor Antonescu din funcția de ministru de externe. Se pare că planul le-a reuşit de minune, deoarece la alegerile din 1937, nici un partid nu a obținut cele 40% din voturi necesare. Totodată, plasarea Gărzii de Fier, pe locul al II-lea şi al PNC, pe următorul, a marcat începutul ascensiunii grupărilor extremiste, grupări care au ştiut să speculeze foarte bine nemulțumirile populației. În cel de-al doilea capitol, intitulat în mod ironic „Prieteni cu întreaga lume", autoarea încearcă să demonteze ipoteza conform căreia România ar fi fost doar o victimă a nepăsării Occidentului şi drept consecință s-ar fi apropiat de Germania. Pentru a-şi argumenta opțiunile, autoarea compară arhivele germane şi engleze cu scrierile istoricilor autohtoni. În opinia sa, această perioadă a stat sub semnul controverselor generate de politica duplicitară a Bucureştiilor. Şi politica dusă de Goga a stat tot sub semnul controverselor. Deşi în viziunea Berlinului, numirea lui Goga a însemnat *o evoluție în normalizarea relațiilor cu Germania* (p.49), la 31 octombrie 1937 Goga îl asigura pe Fabricius de dorința de a semna un tratat de prietenie cu Germania, iar peste puțin timp, într-un articol, se pronunța pentru menținerea legăturilor tradiționale cu Franța şi Marea Britanie. Autoarea consideră că această politică era în corcordanță cu cea dusă de Carol al II-lea. Eu aş merge chiar mai departe cu afirmațiile şi aş spune că această politică era dictată chiar de rege, care avea să-şi demonstreze „abilitățile" într-ale politicii externe, nu peste puțin timp. Goga a fost mai degrabă omul nepotrivit la momentul nepotrivit. După cum afirmă şi Ion Dodu Bălan în momografia dedicată acestuia, *Goga a fost împins de regele Carol al II-lea să joace un rol nefast, într-un guvern odios.* Alte voci au afirmat că în spatele lui Goga s-ar fi aflat cea de-a doua soție a acestuia, Veturia Goga, supranumită în mod ironic, de către Mircea Goga, *privighetoarea lui Hitler.* În opi-

(continuare în pag. 15)

(urmare din pag. 14)

nia acestuia, Goga era mai degrabă pionul, decât actorul principal, în aceste jocuri de culise. Deşi, Goga a fost pus la stâlpul infamiei, acesta poate fi vinovat mai degrabă de intoleranță rasială la adresa evreilor şi admirația sinceră pentru Germania. Această admirație a sa pentru Germania, dar şi pentru Italia trebuie pusă în legătură cu ideile naționaliste care l-au măcinat pe cel supranumit „poetul pătimirii noastre" în ultima parte a vieții. De altfel, el însuşi afirma: *veacul al XIX-lea e veacul principiului de naționalitate. În veacul al XIX-lea s-a lansat ideea identificării granițelor etnice cu granițele politice; în veacul al XIX-lea s-a elaborat unitatea popoarelor.* Pe acest fundal, programul PNC urmărea crearea unei „Românii a românilor", program care a dus la numeroase greşeli şi abuzuri. Pentru a-şi îndeplini acest obiectiv, guvernul Goga a introdus o lege care practic îi scotea pe evrei din viața economică a României. Drept răspuns, aceştia şi-au retras toți banii din bănci şi au cerut ajutorul Ligii Națiunilor, ajutor ce nu a întârziat să apară. Prin urmare, acest gest a ascuțit şi mai mult disensiunile dintre Liga Națiunilor şi țara noastră. De altfel, atât Franța, cât şi Anglia, au făcut presiuni asupra României pentru a respecta tratatul privind Protecția Minorităților, din anul 1919.

Intoleranța rasială poate fi pusă pe seama legăturilor cu Germania. Odată cu semnarea tratatului economic din martie 1935, Germania începea să-şi recâştige influența în politica economică a României. Prin această influență, Germania putea emite pretenții la adresa comunității evreieşti, care avea o influență destul de mare în economia țării noastre. Această influență a generat numeroase invidii şi controverse. De altfel, însuşi Carol al II-lea a adoptat o politică profund naționalistă. Dintr-un raport din 1938 al ministerului de externe, de la Berlin era prezentat caracterul dictaturii carliste: naționalistă, creştină şi antisemitismul. Dar de unde şi până unde această admirație a lui Goga, dar şi altor oameni politici români pentru Germania? Din capacitatea Germaniei de a renaşte din propia cenuşă după ruşinoasa înfrângere din timpul primului război mondial. Nazismul a fost o altă consecință a acestei înfrângeri. Născut din dorința de a face față marilor probleme care bântuiau Germania, în anii premergători celui de-al doilea război mondial acesta a reuşit să ajungă la putere speculând nemulțumirile din rândul societății germane. La alegerile din 1933, Hitler a promis poporului german pâine şi cuțit şi inițial s-a ținut de cuvânt. Începuturile au fost încununate de succes. Dacă în 1935 reuşea alipirea regiunii Saar prin plebiscit, un an mai târziu ocupa Rhenania. Şi pe plan intern politica sa a dat roade. Declanşând cursa înarmărilor, Hitler a reuşit să eradicheze şomajul. Toate aceste măsuri l-au făcut să pară omul Providenței, de aici şi admirația politicienilor români pentru Hitler. Totodată, această admirație era dictată şi de teama față de eventualele revendicări teritoriale la adresa României. Deşi autoarea pune demiterea cabinetului Goga pe seama disensiunilor existente între Armand Călinescu, lăncierii lui Cuza şi Garda de Fier, în realitate gândurile lui Carol se îndreptau în aceea perioadă, tot mai mult către o dictatură personală. De altfel, numirea partidului lui Goga, care obținuse doar 9,5% din voturi, constituie o dovadă în acest sens.

Deşi, înaintea acestui partid se situase Garda de Fier, totuşi aceasta nu a fost „invitată" la guvernare. După demiterea lui Goga, regele a concentrat întreaga putere în mâinile sale. Prin noua Constituție, miniştrii erau responsabili doar față de rege, care guverna prin decrete-legi. O lună mai târziu se realiza Anschluss-ul, privit cu pasivitate de către aliații occidentali. Nici acest eveniment nu i-a dat de gândit regelui Carol al II-lea, care avea să-l numească ministru de externe pe Nicolae Petrescu Comnen, la 30 martie 1938. Deşi presiunea germană a devenit tot mai evidentă în această perioadă, autoarea consideră că *regele Carol şi ministrul de externe, Comnen erau hotărâți să mențină direcția neutră în politica externă.* Mizând pe teama României față de Ungaria şi URSS, Germania, câştiga astfel un aliat important.

În perioada imediat următoare, două evenimente aveau să pună sub semnul întrebării complicatele relații româno-germane: asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu şi pactul de la Munchen. Deşi, istoriografia românească a susținut că în spatele Gărzii de Fier s-ar fi aflat Hitler, autoarea consideră că nu există suficiente dovezi în sprijinul acestor afirmații. Cu toate acestea, în urma acestui eveniment, relațiile româno-germane au trecut printr-o criză.Cel de-al doilea eveniment a fost reprezentat de pactul de la Munchen, în urma căruia Mica Înțelegere avea să devină doar o amintire. Cu toate că autoarea consideră că reprezentanții români *au încercat să evite îndeplinirea obligațiilor față de Cehoslovacia*, în realitate în spatele acestui pact s-a dus un război mult prea mare pentru un stat atât de mic ca România. Soarta Cehoslovaciei era decisă, cu sau fără ajutorul României. Atât Munchenul, cât şi Anschlussul au întărit poziția Reichului în Europa Centrală şi de Sud Est şi totodată au reflectat lipsa de voință a Franței şi Angliei față de ambițiile expansioniste ale Fuhrerului. În acest context, atât Carol al II-lea, cât şi Nicolae Petrescu Comnen au încercat să câştige bunăvoința acestuia, cu toate că, în secret, mai sperau la o revenire în forță a Angliei. Această speranță, însă nu s-a adeverit. În urma vizitelor pe care regele le-a făcut la Paris şi Londra, nu s-a ajuns la nici o înțelegere. La rândul său, nici Berlinul nu a părut dispus să-şi asume vreun angajament. Ba mai mult, aderarea Ungariei la Pactul-Comintern, în ianuarie 1939, ascuțea sentimentul de izolare al țării noastre.

În aceste condiții, la 21 decembrie 1938 ministrul de externe, Nicolae Petrescu Comnen este demis şi înlocuit cu Grigore Gafencu, liderul Partidului Național Țărănesc. Deşi, inițial fusese adeptul securității colective, în timpul mandatului a optat pentru o politică de echilibru. De altfel el însuşi afirma că *echilibrul şi pacea pe continent depind în mare măsură de spiritul de înțelegere şi de sentimentul de solidaritate între state.* Pentru a păstra această solidaritate, Gafencu a făcut o serie de concesii Germaniei, în speranța că teritoriul țării noastre nu va intra în calea ambițiilor Ungariei, URSS-ului sau Germaniei. Concesiile făcute minorității germane din România, includerea Germaniei în CED şi semnarea tratatului economic între România şi Germania, constituie

(continuare în pag. 16)

(urmade din pag. 15)

dovezi în acest sens. După cum afirmă şi autoarea, în ambele tabere, au existat interese în semnarea acestui tratat. Dacă pentru România, Germania reprezenta un bun furnizor de echipament militar modern, dar şi un cumpărător accesibil pentru grânele româneşti, pentru Germania petrolul românesc era legat de pregătirile de război care se accentuau odată cu trecerea timpului.

După ocuparea Cehoslovaciei de către Hitler, la 15 martie 1939, Chamberlain a propus formarea unui bloc antigerman format din Marea Britanie, URSS, Franța, Polonia şi România. Nici România şi nici Polonia nu au vrut să se asocieze cu URSS, de teama unei unei agresiuni sovietice şi pentru a nu supăra Germania. Totul a fost în zadar însă. Germania avea să-şi arate adevărata față în ajunul celui de-al doilea război mondial, când a devenit concubina Rusiei, în urma pactului Ribbentrop-Molotov, la 23 august 1939. Cu toate că presa occidentală a catalogat acest eveniment cu mult umor, numindu-l „căsătorie din interes", pentru România a reprezentat un preambul la smulgerea Transilvaniei din trupul țării noastre, în urma dictatului de la Viena. De altfel, relațiile germano-sovietice au fost o prezență constantă în perioada interbelică. Concubinajul germano-sovietic îşi are originea în pacea de la Paris. Ambele state se considerau „victime" ale acestei păci. Se pare că şi conducătorii celor două state se admirau reciproc. Hitler spunea de multe ori că are o mare stimă pentru „Tătucu". În ceea ce priveşte deosebirile ideologice dintre cele două regimuri, istoricul Florin Constantiniu ilustrează mult mai bine starea de spirit a Reichului în preajma semanării acestui tratat. Acesta îl dă drept exemplu pe Gustav Hilger, invitat la o recepție dată la Kiev, care afirma: *Pacea va fi asigurată numai prin prietenia cu Germania. Cui îi pasă de conceptele rasiste ale național-socialismului (*F. Constantiniu, *Între Hitler şi Stalin. România şi Pactul Ribbentrop-Molotov,* Ed. Danubiana, Bucureşti, 1991, p. 28). Demiterea lui Litvinov, la 3 noiembrie 1939, şi numirea lui Mihailovici Molotov, constituie o dovadă în acest sens. Litvinov, evreu şi adept al securității colective, nu era privit cu prietenie în Germania, eliminarea sa fiind primită cu bucurie de către Reich. În esență, această schimbare prefața viitorul tratat de prietenie cu Germania.

Următoarele pagini ale lucrării, sunt consacrate Dictatului de la Viena şi instaurării dictaturii antonesciene, consecința firească a acestuia. Deşi autoarea consideră că nu Hitler, ci Ribbentrop şi Ciano, au fost cei care au întocmit dictatul, personal mă îndoiesc de acest lucru. Mai degrabă acest tratat a fost rezultatul înțelegerii dintre Hitler şi Stalin.

După capitularea Belgiei la 28 iunie 1940, guvernul român s-a arătat din ce în ce mai dispus să colaboreze cu Reich-ul, mai ales după pierderea Basarabiei şi Bucovinei în favoarea URSS-ului. Gafencu, care se pronunța în continuare în favoarea unei politici de neutralitate, şi-a dat demisia. Agonia României era departe de se fi terminat, deoarece atât Bulgaria, cât şi Ungaria ridicau în continuare pretenții teritoriale la adresa țării noastre. Pentru a contracara aceste pretenții, Carol nu a precupețit nici un efort pentru a-i face pe plac lui Hitler. Drept urmare, la 4 iulie 1940, regele numea un nou cabinet condus de pro-germanul Ion Gigurtu. După cum afirmă şi autoarea, *guvernul român spera că, printr-o colaborare mai îndeaproape cu Germania, va proteja România de URSS dar şi de tendințele revizioniste ale Ungariei şi Bulgariei (pp.151).* Încercările României de a câştiga încrederea Fuhrerului au fost zadarnice. De altfel, era evident că toate pregătirile Germaniei aveau ca scop spălarea ruşinoasei înfrângeri din timpul Primului Război Mondial.

După semnarea tratatului de la Viena din 30 august 1940, dictatura regelui Carol s-a îndreptat către dezastru. Germania a găsit în persoana lui Antonescu un militar de încredere, capabil să instaureze ordinea. Prin urmare, la 5 septembrie regele a abdicat, iar la 14 septembrie generalul şi-a asumat conducerea statului legionar român şi guvernarea în trio, alături de Mihai Antonescu şi Veturia Goga. Despre perioada Antonescu, F. Constantiniu afirma: *Acesta nu a găsit decât doi oameni de încrdere, a căror companie i-a devenit indispensabilă: văduva lui O. Goga, o adevărată egerie a lui Antonescu şi Mihai Antonescu, un fidel executant, de care Antonescu nu s-a despărțit nici când Hitler i-a cerut s-o facă.* Această ipoteză este susținută şi de către acelaşi Mircea Goga. Acesta, vede în Veturia Goga *un veritabil cal troian, care a angajat țara noastră în cea mai teribilă aventură, care avea să ne coste peste 45 de ani de dominație sovietică.*

În ceea ce mă priveşte, ipoteza mi se pare totuşi prea exagerată. Mult mai plauzibilă mi se pare afirmația Rebeccăi Haynes, care consideră că, *după abdicarea lui Carol, alianța generalului Antonescu cu Germania şi-a avut originea în politica dusă de Carol în vara anului 1940 (pp164).* Prin această alianță, Antonescu a crezut că-l poate convinge pe Fuhrer să anuleze prevederile Dictatului de la Viena, năzuință care s-a dovedit profund naivă. Probabil aceste convingeri au izvorât din numeroasele vizite pe care acesta le-a făcut la Berlin. Într-una din aceste vizite, Hitler îl asigura pe mareşal de bunele sale intenții afirmând că, *dacă România a mers de sus în jos, acum a început să urce în sus* (*Antonescu-Hitler, Corespondență şi întâlniri inedite 1940-1944,* Ed. Cozia, Bucureşti, 1991, p.56). Şi Ribbentrop a adus în discuție ideea marii Românii. Într-adevăr, România fusese „Mare", dar atât el, cât şi Molotov, au avut grijă s-o facă „Mică".

Cartea R. Haynes a avut reacții pozitive în mediile ştiințifice româneşti. Este adevărat că marea majoritate a lucrărilor străine au primit din start girul credibilității doar pentru simpla lor proveniență, dar lucrarea de față nu ridică foarte multe suspiciuni. Dimpotrivă, din condeiul autoarei se desprinde contextul unei epoci foarte controversate, în urma căreia, avea să fie trasată noua hartă a Europei. În urma celui de-al doilea război mondial, întreaga lume avea să fie sfâşiată între atracția totalitarismului şi cea a democrațiilor occidentale. Totodată, Germania avea să sufere o nouă înfrângere, în timp ce România avea să cunoască înțelesurile devizei "de ce ți-e frică nu scapi", devenind cobaiul Moscovei.

Constantin BEJENARU-BECO

Delta Dunării – Inima mea

Pentru mine
Colnicul Hora
Este Muntele Tabor.
Aici am primit Harul
Pe care deseori
L-am rătăcit şi pierdut.
Ca să-l regăsesc întru totul,
Trebuie să păşesc
Drumul Damascului
Prin care voi transforma
O mică parte din El
Într-un nou Cosmos.

***

Aşadar pădurea mea de liane
Unică-n Europa şi-n Lume
Din scoicile mărunte,
Din nisipurile sidefii
Ale Caraormanului
Îți voi ridica Templu,
Pentru că ştii minunat
Să priveşti, să taci şi să ierți.
Pădurea mea,
Din ierburi de mare
Îți voi împleti cunună,
Apoi ne vom scufunda
În verdele cald şi mătăsos
Şi-acolo vom dăinui
O vecie.

***

Să uimeşti Delta Dunîrii
Cu poezii –
Stupidă încercare;
Să uimeşti Delta Dunării
Cu propriile-i vise –
Doamne, ce splendoare!

***

O lebădă de plumb
Cade Doamnă D.D.
Dintre pleoapele tale
Şi a fost iarăşi noapte
Şi va fi din nou zi
Pe plaurul dintre Băclăneşti şi Sireasa-

Plaurul lui Nechita.
Flutură ceața pe dune de vis
Şi din tăceri metafizice
Duhul bălții renaşte
Elegiile duineze ale celui care semna
Rainer Maria Rilke.

***

E timpul să culegem
Din nuferi tăcerea
Şi s-o transformăm în cuvinte;
E timpul să ne scufundăm
În visele câinilor enoți
Scoicilor, sălciilor plângătoare
Şi şerpilor de apă;
E timpul să conştientizăm faptul
Că nu mai sunt păsări
Care să-şi adore zborul
Ci doar imaginile expirate
Ale aripilor;
E timpul ca să renunțăm la noroi
De dragul Ierbii, Salciei şi Egretei.
Să ne gândim tot mai mult şi adevărat
La umbrele care vom fi
Îngropate în viclenia viscolului „Traistă goală”
Amantul iernilor din satele Deltei.

***

Dar până atunci Doamnă D.D.,
Din pletele tale de miere
Voi face o țară de basm
În care vor stăpâni două stele –
Ochii tăi de peruzea
Legănându-se peste inima mea.
În acea țară de basm
Vom locui o viață şi-o moarte
Până vor rămâne din săruturile noastre
Numai o stea. Astfel,
Cine ştie-n ce cimitir de săruturi
Vom fi mâine, dacă azi ne trăim
Şi visăm din plin DRAGOSTEA.

***

Aşadar, curgă vinul pelin ot Sarica Niculițel –
Cine a spus că dacă bei vin – bei geniu?!-,
Săruturile noastre să-nfrunte moartea,
Lebedele să danseze ca ielele
În juru-ne!
Să nu mai cerem clipei să stea
Ca să trăim nemurirea!

***

Ay, ay, ay pentru ideile
Care n-au fost să fie
Decât de vânt şi ploi desenate;
Ay, ay, ay pentru amintirile
Care n-au fost să fie
Decât răstălmăcite ecouri;
Ay, ay, ay pentru voi
Înflăcărate singurătăți,
Simple păreri de bun-rămas
De fratele Pescarului de oameni
Deseori invocate.

(din volumul „SAPIENȚIALE”, în pregatire)

Tănase CARAŞCA

LA FILM

fragment din vol. „Desculț prin urzici”

Caravana cinematografică era o maşină cu o caşcarabetă în spate care, cam o dată pe lună, în anotimpurile accesibile, venea în sat şi, într-o sală de clasă sau vara, în curtea şcolii, direct pe un perete văruit, proiecta un film, de regulă rusesc, pe care îl vizionam în mod deosebit noi copiii, ce ne aşezam direct pe duşumeaua clasei, care mai tot timpul era îmbibată în motorină, probabil pentru conservare şi folosință îndelungată, sau în curte direct pe pământul bătucit de atâtea picioare ce călcau zilnic pe el. Cei mai în vârstă care erau amatori de asemenea ocazii, chiar dacă unii erau obosiți după o zi de muncă, stăteau, cât rula filmul, în picioare, ținându-şi în mâini felinarele date „la mic”. Cei mai cu stare, sau puținele personalități ale satului, cum erau popa, învățătorii sau coana moaşa, îşi aduceau scaune de acasă, sau, dacă erau în relații bune cu directorul şcolii, acesta le oferea locuri pe un dulap gros din brad, cu un preş pe el adus de femeia de serviciu de la şcoală, care şi ea era o personalitate a satului, este adevărat cu grad ceva mai mic, dar era.

Intrarea era un leu, dar noi cei mici mai intram cu un ou, câteva nuci sau fructe de sezon, sau dacă eram iuți de picior şi eram primii la sosirea caravanei pentru a da o mână de ajutor la căratul aparatelor şi întinsul cablurilor era şi mai bine, pentru că nu mai plecam de acolo, aveam ocazia să ne băgăm în seamă, să fim de ajutor şi încă ce ajutor, ce poziție extraordinară să vorbeşti cu oamenii aceia care veneau cu caravana cinematografică. Uneori, aceasta avea un megafon mare instalat pe maşină şi circula prin sat, iar la intersecții oprea şi anunța evenimentul: “Caravana cinematografică a venit în satul dumneavoastră pentru a vă prezenta filmul sovietic de mare succes cutare şi cutare, având eroi principali pe Serghei şi Olga, eroi ai marelui război pentru apărarea patriei împotriva fascismului. Vă aşteptăm în astă seră la şcoală. Nu scăpați ocazia, veniți cu mic cu mare la film”. Când auzeam aşa ceva, nu ne mai trebuia mâncare, nu tu joacă, ținta pe care o urmăream era doar filmul. Se crea o efervescență tipic de sărbătoare şi în scurt timp, tot satul afla de eveniment, discuta despre el, se pregătea şi participa măcar cu un membru al familiei. Alteori, maşina nu se mai deplasa prin sat, oamenii aceia scoteau o măgăoaie mare care se deschidea, de fapt era difuzorul prin care se reda sunetul filmului, dar folosit pe post de propagandist, puneau muzică mai ales indiană care putea fi recepționată în tot satul şi acesta era semnul că a venit caravana cinematografică.

Printre filmele ruseşti, mai apărea câteodată şi câte un film indian care făcea mare vâlvă, de se înghesuia tot satul. În aceste situații, cererea fiind mare, filmul se mai proiecta o dată, ca să-l poată vedea toți, de data asta nu se mai rupeau bilete, de, mai făceau şi operatorii aceia câte un mic ciubuc, iar noi, cei mici, profitam de aceste ocazii rare şi ne strecuram în sală prin fel de fel de tertipuri, sau, la evacuare, ne ascundeam prin mica sală de clasă, mai ales, dacă aveam norocul să fie încropită vreo scenă pentru cine ştie ce serbare şcolară, sau pur şi simplu, după ce începea filmul, eram lăsați să intrăm cu toții şi năvăleam în sală ca hunii, strecurându-ne printre cei mari, ca să ne ocupăm locurile din față.

Primul film pe care l-am văzut în viața mea a fost un film sigur rusesc, pe care de fapt nu l-am văzut. Sigur că sună ciudat, dar atunci, fiind un țânc, m-am rugat mult de fratele meu, Nelu, să mă ia şi pe mine la film, am plâns, l-am amenințat că îi spun mamei despre cine ştie ce şotie făcută de el şi îmi ceruse să nu spun, dar nu a cedat decât atunci când mama i-a spus:

- Dacă nu-l iei şi pe el, nu te duci nici tu!

Văzând că mi-a reuşit tertipul, plânsul mi-a trecut ca prin minune iar el, mai mult obligat, a trebuit să mă ia şi pe mine. Neavând nevoie de compania mea, a considerat că şi-a făcut datoria dacă m-a dus până la şcoală, iar după ce m-a băgat în sală, m-a abandonat şi a dispărut printre mulțimea de oameni care stăteau în picioare cu felinarele atârnate în mâini. Trebuie să fac precizarea că pe atunci nu exista curent electric în sat, ca sursă de iluminat pe stradă erau folosite felinarele cu petrol, iar ca sursă de energie pentru aparatele de proiecție, un generator care funcționa cu benzină undeva în curtea şcolii, şi al cărui păcănit strident se auzea în sală, dar asta ce mai conta? Neexistând, deci, o altă sursă de lumină, am văzut o rază proiectată pe deasupra capetelor oamenilor şi m-am luat după ea, numai că am luat-o în sens invers şi am ajuns, normal, la locul de unde aceasta pleca. Pentru că filmul începuse, din acele aparate am văzut că străbat în sală şi alte raze subțiri de lumină, zgomote ciudate, nişte cârâituri produse de pelicula ce trecea prin diferite angrenaje, şi toate astea mi s-au părut deosebit de interesante, dar nu înțelegeam de ce oamenii stau cu spatele la ele. Am lăsat toate întrebările deoparte şi m-am concentrat la film, de fapt la acele aparate, care păreau destul de interesante cu luminile şi zgomotele lor. L-am urmărit cu mare atenție pe omul care, la un moment dat, a băgat în acele aparate o roată, a desfăcut din ea o bucată mare de panglică, a răsucit-o, a aranjat-o pe după nişte roticele, după care a închis nişte capace, s-a aşezat pe un scaun şi a ațipit. După un timp, care a coincis aproape cu finalul filmului, m-am cam săturat de atâta film şi am plecat în căutarea fratelui meu, să-i propun să mergem acasă. Printre picioare şi felinare, am înaintat şi deodată m-am pomenit în față cu imaginea unei fete blonde, ce se vedea doar de la bust în sus, tunsă scurt, probabil eroina partizan, cu nişte lacrimi enorme ce i se rostogoleau pe obrajii bucălați, de care se lipeau şuvițe de culoarea lanului de grâu copt. După asta, pe un pătrat luminos au scăpărat câteva zigzaguri de culoare mai închisă, după care totul s-a terminat. Felinarele au prins a lumina şi l-am reperat imediat pe fratele meu, care încă mai stătea cu ochii lipiți de peretele care până mai adineaori

(continuare în pag. 19)

(urmare din pag. 18)

ținuse loc de ecran. L-am atenționat că ar fi timpul să plecăm acasă, pentru că filmul se terminase. Cum de pe atunci îmi sclipea mintea, am realizat că ceea ce văzusem eu proiectat pe perete era de fapt filmul şi mergând spre casă, m-am antrenat în aprecieri la adresa aceluia pe care tocmai îl vizionasem. Ştiam că dacă le spun adevărul, că toată seara am căscat gura la aparatele de proiecție, ar fi râs cu toții de mine şi m-ar fi batjocorit, aşa că m-am dat cât mai rotund posibil, să nu pic de prost, am întărit cele spuse de ceilalți, am ascultat cuminte şi am aflat subiectul şi a doua zi am participat la dezbateri cu ceilalți copii, ba chiar eram în stare şi l-am şi povestit unora care nu au putut să-l vizioneze, lăsându-i cu gura căscată şi cu gustul amar că pierduseră ceva extraordinar.

Uneori, la film se mai şi dormea, dacă subiectul devenea neinteresant, sau dacă zbenguiala de peste zi ne ajungea chiar în timpul vizionării, şi mi s-a întâmplat şi mie, şi nu o dată. Pot spune că este unul dintre cele mai dulci momente de somn odihnitor şi benefic, dacă se petrece cu mulți spectatori în jur care nu se sinchisesc de nimic în afară de ceea ce se proiectează pe peretele văruit.

O dată, la un film, am mers cu mama şi cu sora mea, Dorina, într-o sală de clasă, ca de obicei, unsă proaspăt cu motorină. Caravana a venit probabil la sfârşitul unui trimestru şcolar, când aveau loc serbări şcolare, sau era vreo sărbătoare națională, că în sala de clasă era încropită o scenă din dulapi, aşezați pe băncile din clasă. Deasupra scenei, pe perete, era locul unde se proiecta filmul din acea seară. După ce am intrat în clasă, ne-am despărțit de mama, pentru că nu aveam cum să stăm între oamenii mari, că ar fi însemnat să nu vedem nimic şi ne-am strecurat la locurile noastre din față. Acolo puteam sta liniştiți în fund sau întinşi după cum v-am povestit, direct pe duşumeaua îmbibată cu motorină, fără să deranjăm pe nimeni şi fără să fim deranjați. În hărmălaia care s-a creat în mica sală, eu am pierdut-o din ochi pe Dorina, care era destul de mică, să fi avut 5-6 anişori, dar mi-am văzut liniştit de film, că doar de asta venisem, nu să o păzesc pe ea, că unde putea să se ducă? După ce filmul s-a terminat, am ieşit în curtea şcolii, unde m-am întâlnit cu mama. M-a întrebat dacă ştiu unde e Dorina, dar normal că i-am răspuns că a plecat de lângă mine şi nu ştiu unde s-a dus. După ce am mai intrat o dată în sala de clasă, care acum era complet goală, şi am verificat sumar dacă nu cumva o fi rămas pe acolo, mama a hotărât să plecăm acasă, pentru că, probabil, "fetei i s-o fi făcut somn şi a plecat să se culce". Ajunşi, am constatat speriați, mai mult mama, că Dorina nu e nicăieri. M-a trimis pe la vecini, pe la nana ei de botez, care nu avea copii şi o mai lua uneori, când era singură, să doarmă cu ea dar nicăieri, nimic. Nimeni nu ştia nici un amănunt legat de sora mea şi cu cât informațiile se adunau şi răspunsurile erau negative, îngrijorarea mamei creştea, până şi-a prins capul în mâini şi a început să plângă. După ce a verificat şi epuizat toate posibilitățile, mama m-a luat de mână (nu ştiu de ce, în seara aceea eram doar noi doi acasă) şi mi-a spus:

- Hai cu mine s-o căutăm!

Somnoros cum eram, dar simțind şi eu o doză de îngrijorare, sau poate chiar vinovat de neaşteptata dispariție, m-am lăsat târât de mama înapoi spre şcoală, iar în drumul nostru ne-am oprit la domnul învățător Giurgiu, l-am trezit din primul somn, am explicat despre ce e vorba şi i-am cerut cheia de la şcoală. Mama, cunoscând locurile cu ochii închişi pentru că uneori, când nana Maria, femeia de serviciu de la şcoală era ocupată, o trimitea în locul ei să facă ordine şi curățenie, a descuiat uşa şi am pătruns împreună în bezna din interior. A scăpărat un băț de chibrit, s-a deplasat prin toate colțurile clasei, dar nimic, sora mea parcă intrase în pământ, pur şi simplu se volatilizase. Simțeam că mama este la capătul puterilor, dar nu putea ceda, după ce a mai dat odată otrocolul, s-a oprit în fața scenei ascultând atentă, după care mi-a întins chibritul şi mi-a spus:

- Te bagi sub scenă şi scaperi un băț, dar bagă de seamă, să nu-l scapi pe jos, să-l ții cât mai sus să nu ia foc duşumeaua, şi uită-te peste tot, nu cumva o fi pe acolo?

Mi-a băgat în mână cutia cu chibrituri şi m-a împins cu o ultimă speranță spre scenă. Am intrat târâş-grăpiş şi cu ceva teamă de ceea ce putea exista acolo, am scăpărat un băț de chibrit respectând cu strictețe instrucțiunile. Am privit printre băncile pe post de suport, am constatat că nu sunt pericole, am prins curaj, m-am târât mai departe urmărind umbrele proiectate din cauza micii flăcări şi între picioarele unei bănci dintr-un colț, am dat peste surioara mea cea mică, ce dormea dusă, visând probabil continuarea filmului, ce fusese întrerupt de somnul ce o doborâse tocmai în acel loc îmbietor, unde îşi făcuse culcuş pentru a se odihni. I-am strigat mamei:

- Aicea e, mămică!

- Scoate-o de acolo, fi-i-ar somnul să-i fie, o să mai pupe ea film, când oi mai fi eu fată mare, am auzit-o pe mama certându-şi odrasla, dar de data asta cu o voce relaxată pentru că, normal, îi venise inima la loc.

Între timp, eu am început să trag de ea, ea a protestat cu o palmă care a nimerit drept peste ochii mei, nu era timp de văicăreală, am răspuns cu o smucitură, am târât-o pur şi simplu de sub acea scenă până la picioarele mamei, unde a început să se văicărească de parcă suferise cine ştie ce brutalități. Mama a liniştit-o şi am plecat toți trei acasă după ce i-am dus cheia domnului învățător. Pentru ceea ce făcuse, eu aş fi vrut ca mama să-i articuleze măcar câteva palme la fund, dar a scăpat nebătută spre nemulțumirea mea, pentru că îmi imaginam ce aş fi pățit eu dacă aş fi făcut aşa ceva.

De multe ori ne amintim de pățania Dorinei cu dormitul sub scenă şi ea face caz şi mereu repetă că somn ca ăla de atunci nu a mai avut, şi nici nu crede că va mai avea vreodată.

Copilării…

Iulia SURIANU

Fluviul de vis

Uşa se închise în urma ei. Voia să uite totul...

Se trezise cu soarele mângâindu-i trăsăturile fine ale feței doar ca să fie şocată de aspectul... camerei ei!? Se afla înr-un loc foarte luminos, într-un pat pătrat cu aşternuturi albe care... levita? Închise ochii îngrozită de ceea ce i se întâmpla. Cum se putea să se fi trezit acolo? Era un fel de viitor ciudat? Oare visa? Se afla într-o altă dimensiune? Spera că visează. Se gândea la familia ei şi la tot ceea ce pierduse din senin.

Îşi amintea tot trecutul fericit petrecut în oraşul de pe malul unduitor al Dunării, unde viața - vibrantă şi colorată, scăldată în soare, căldură şi praf - pulsa în locuri care de care mai pitoreşti: în port, între casele oraşului vechi, în parcurile de la periferie sau în autobuzele care se mişcau lent. Oraşul bătrân trăia în inima ei cu aroma specifică de mâl amestecat cu praf şi iarbă proaspăt tăiată. Mirosul acela bogat, leneş şi apăsător, de care doar uneori devenea conştientă.

Locul natal părea că îi împrumută stările. În fiecare anotimp îşi dezvăluia alte laturi, alte sentimente, pe care le inducea cu uşurință şi subtilitate tuturor celor care, plimbându-se pe străzi, percepeau cu adevărat ce vedeau. Se schimba şi ea odată cu anotimpul şi cu vremea de afară, cu felul în care razele soarelui se filtrau printre crengile copacilor. Niciodată oraşul nu păruse supărat vara, nici chiar în timpul ploilor torențiale, cărora le aştepta cu un fior ud şi nerăbdător finalul. Amândoi ştiau că după asemenea descărcări de energie se vor simți revigorați. Ea percepea diferit culorile oraşului după un astfel de moment: totul era viu, pur şi umplut până la refuz de viață. Până şi pereții de beton păreau mai veseli. Vedea cum furnicarul amorțit pentru o vreme revenea la viață lipăind prin bălți limpezi şi cum totul revenea la normal într-un interval de doar câteva minute.

Miracolul citadin o fascina. Ea, o mică parte a unui organism uriaş care-şi executa mişcările aparent browniene într-o ordine desăvârşită, împărtăşea stările marelui suflet comun format din mii de oameni la fel ca şi ea. Totul gravita însă în jurul Dunării, pulsațiile sufletului colectiv devenind mai puternice odată cu apropierea de fluviu şi ajungând la cote maxime pe malurile apei.

Uitându-se la cotul pe care îl făcea Dunărea în dreptul oraşului ei, putea experimenta cea mai variată gamă de trăiri. Se putea simți proaspătă ca un copil ce abia învăța să meargă sau obosită şi înțeleaptă ca una dintre femeile bătrâne şi liniştite care se uitau melancolic la luciul apei în asfințit. Cotul acela strâns făcut de Dunăre numai acolo, avea o însemnătate aparte penru ea, chiar dacă nu înțelegea de ce. Privindu-l, se simțea la fel de protejată ca în brațele tatălui ei, şi destul de puternică pentru a se apăra de orice pericol. Era ca şi cum ar fi putut cuceri lumea îmbrăcată în pijamale...

Cu această imagine în minte, se hotărî să exploreze lumea nouă în care fusese aruncată, pentru a se întoarce cât mai repede cu putință acasă. Nişte panouri imense de sticlă lăsau lumina soarelui să pătrundă din abundență în ceea ce presupunea că ar fi fost camera ei. Se decise să îşi înceapă căutările de acolo, de unde nimeni nu o putea vedea.

Coborî din pat şi constată, spre surprinderea ei, că podeaua ce părea rece şi dură era de fapt făcută dintr-un burete moale, cu o temperatură plăcută. Se duse la oglinda mare de lângă pat şi îşi observă înfățişarea: purta o cămaşă de noapte din in, lungă şi bej. Avea aceleaşi trăsături, numai că părul castaniu închis îi depăşea cu mult umerii, iar ochii verzi şi pătrunzători erau acum mai rotunzi. Părea să aibă aceeaşi vârstă. Începu să studieze pereții unde recunoscu un lucru familiar – desenul pe care îl făcuse pentru admiterea în clasa de pictură a Liceului de arte. Acesta stătea ca de obicei atârnat la loc de cinste în camera ei. Îl privi cu atenție şi observă că în locul numelui ei era semnat Aya. Acela era noul ei nume? Probabil că da, doar era scrisul ei. Reuşi să-şi găsească noptiera care cobora lin şi rapid din tavan la o simplă apăsare de buton şi fu mirată de faptul că mica mobilă levita spre ea la fiecare pas, aşezându-se în poziția potrivită pentru a umbla în el în orice moment. După ce apăsă la nimereală butoanele de pe telecomandă, reuşi să-şi trimită noptiera înapoi în tavan şi se îndreptă către şifonier. Era fericită să găsească un element de normalitate în camera aceea străină. Dar avu parte de o nouă surpriză, întrucât în spatele uşilor mari de lemn sculptat găsi un ecran tactil gigantic. Începu să caute printre ținutele pozate tridimensional pe ecran. Era uşurată că nu trebuia să fie un as al tehnologiei ca să poată umbla cu respectivele aparate. Îşi alese ceva ce credea că va putea purta cu o oarecare grație şi eleganță: o rochie cu fusta croită inegal dintr-un material cu imprimeu floral. Când selectă această ținută, rochia pluti şi se aşeză lângă mâna ei. Îşi scoase cămaşa de noapte şi aruncă rochia pe ea. Îmbrăcămintea purtată anterior alunecă grațios în sus, retrăgându-se prin tavan.

Deşi evitase mult timp acest lucru, îşi aruncă privirea pe geam. Imaginea ce se întindea la picioarele ei era tulburătoare. Trebuia să iasă din camera aceea! Dar dacă o părăsea cum îşi va mai găsi drumul înapoi spre casă? Dacă constata că avea o familie care o aştepta cu micul dejun compus din lucruri pe care nici măcar nu ştia cum să le mănânce? Dacă era ilegal să iasă pe străzi? Nu ştia nimic despre noua lume. Trebuia să afle totul din mers. Asta îşi spunea Aya în timp ce încerca să părăsească încăperea. Constată că nu trebuia să iasă nici prin tavan, nici prin podea şi că locuia într-un soi de hotel. Voia să uite totul, toate grijile, şi să pară un locuitor obişnuit al acelei lumi pentru a afla cât mai multe despre modul de viață de acolo...

(continuare în pag. 21)

(urmare din pag. 20)

De cum ajunse afară, ceva ciudat de familiar o învălui, deşi nu ştia ce era acel ceva. Străzile îşi făceau drum printre clădirile grațioase, înalte şi cu fereste foarte mari. De fapt, nu existau drumuri de pământ, asfaltate sau pietruite, ci doar râuri care păreau a converge spre un anumit punct. Oamenii se aşezau pe plăci de sticlă duse de curenți în direcția dorită. Pluti timp de câteva ore pe diverse bulevarde acvatice alese la întâmplare, admirând apa limpede plină de peştişori foarte colorați, rombici sau hexagonali. Zgomotul predominant era zumzetul vocilor (cărora spre surprinderea ei le înțelegea limba) şi susurul alert al apei. Stând pe placa ei trecu fascinată prin piețe umbrite de copaci imenşi cu frunze mari, crețe şi frumos colorate în nuanțe de verde, brun, galben şi portocaliu. Văzu clădiri zvelte şi impresionant de înalte, cu o arhitectură surprinzătoare, multe din ele unite prin poduri grațioase şi trecu pe sub restaurante cu terase ce păreau că plutesc şi unde oamenii aveau în față pahare cu licori argintii sau roşii ca focul.

Contemplarea îi fu însă întreruptă de zgomotul vocilor care se amplifica pe măsură ce se îndrepta spre un anumit punct. Râul devenea tot mai aglomerat de plăci cu oameni ce păreau foarte fericiți. La un moment dat începu să audă glasuri din ce în ce mai entuziasmate: ”Fluviul Sacru”, ”Fluviul Sacru”! spuneau toți cei din jur. Se ridică în picioare pe placa ei pentru a vedea ce îi făcea pe colegii de trafic atât de exaltați. Când reuşi să prindă o vedere bună a peisajului, deveni conştientă de acel ceva foarte familiar: mirosul bogat, leneş şi apăsător de mâl amestecat cu praf şi iarbă proaspăt tăiată...

”DUNĂREA!” exclamă când văzu cotul pe care îl făcea apa în fața ochilor ei. Era atât de fericită, găsise calea pentru a se întoarce acasă. Nu observă însă faptul că expresia de pe fața celorlalți se transformase din exaltare în groază. O placă de oțel, strălucind rece, levita cu mare viteză către ea şi două persoane o apucară violent de brațe. Tocmai când era cu adevărat fericită, i se întâmplase o asemenea nenorocire! ”Ai dat un nume Fluviului Sacru!” urlau ei amenințător. ”Trebuie să fii nebună! Vei fi internată într-o clinică specială.” Plângea şi se zbătea, iar întrebările o năpădiră din nou: Cum va reuşi să se apere? Cine va crede că venea din altă lume şi că nu cunoştea legile? Ce căuta ea acolo? Cum ajunsese acolo?

Autoritățile o închiseră într-o cameră antifonată dintr-o instituție publică pentru cetățenii cu probleme psihice. Începu să țipe cât de tare putea, susținându-şi nevinovăția. Bătu în pereți, se zbătu, încercă să smulgă uşa camerei. Totul era în zadar. Închise ochii şi se lăsă pradă lacrimilor.

- Andreea, Andreea! Eşti bine?
- Unde sunt?
- Pe faleză. Ai căzut cu rolele...

Lucrare premiată pentru stil la Concursul de creație literară pentru elevi “Scriitori de ieri, de azi şi de mâine”*, ediția a III-a a Târgului de Carte “Axis Libri”, Galați, iunie, 2011.*

Adrian BOTEZ

OCHIUL SFINXULUI

(eseu despre romanul polițist)

1. **SFINXUL ŞI CADAVRUL**

Socrate-Platon aveau de “prins” **Adevărul** şi **Virtutea**. Şi Cetatea îi urmărea, îndeosebi prin tinerii ei, cu sufletul la gură. Evul Mediu “captura” atenția celor ce ştiau a citi, sau măcar asculta - prin romanele cavalereşti care aduceau slavă **Virtuții**, **Onoarei**, **Eroismului** (nemăsurat şi dedicat lui **Dumnezeu**, **Regelui**, **Iubirii** şi **Frumuseții**) - precum şi prin relatarea “questelor” **Potirului Graal** (metafora lui Hristos-Dumnezeu). Romanele cele mai gustate (care “țin sufletul la gură”...) ale secolelor burgheze XIX-XX (chiar XXI), cele polițiste, au de prins **criminali odioşi**. Dacă sufletul nu mai catadicseşte să vină “la gură”, decât pentru rebuturile sinistre ale umanității, aceasta certifică o decădere spirituală mai mult decât evidentă.

Ce-a mai rămas sacru, în aceste vagabondări prin infernul variantelor autodistrugerii omenirii? Poate un rudiment al amintirii **Sfinxului**. Neliniştea (uneori, doar primitiva curiozitate) în fața **Necunoscutului** - nu chiar zeu, dar totuşi **Problemă**. Şi presentimentul **Cadavrului Terestru**, simbol al putrefacției psihosociale a umanității. Acel cadavru grotesc, din *Amedeu sau cum să te descotoroseşti*, al lui Eugen Ionescu - care-şi transformă, treptat, călăii în victime jalnice. Victime care, **ele**, de data asta, se plâng de “neomenie” şi de “nedreptate”, nu se ştie dacă din partea cadavrului-victimă (care creşte monstruos, transmițând parcă, dintr-o lume misterioasă, blestemul degenerării / descompunerii accelerate a acestei lumi: ”Morții îmbătrânesc mult mai repede decât viii”, fiind bolnavi de “progresie geometrică” a putrefacției-descompunerii, după afirmația lui Amedeu:”Progresia geometrică - Boala incurabilă a morților!”[1], proclamă, iluminat şi tembel, acesta din urmă), sau din partea unui **ceva fatal-divin**, pe care, cel puțin în primă fază, nu sunt capabile să-l intuiască decât extrem de vag: “Tu nu-ți dai seama că nu mai e ceva omenesc, nu, nu e omenesc, zău că nu mai e omenesc”, se lamentează Magdalena, soția criminalului/călău - Amedeu. Iar în finalul actului I, însuşi călăul-ucigaş (victima **Demonului Terestru al Furiei [Auto]Demolatoare şi Oarbe**) se “lasă pe el [cadavrul-victimă, perfect anonim, ca un Sol-Crainic Mistic Mut al Divinității] zdrobit, cu spatele încovoiat; cu mare oboseală spune: “Nu pot să-mi dau seama cum am ajuns în situația asta. Prea e mare nedreptatea…””.

Crima e, totdeauna, reflexivă, iar Cain, **literalmente**, îl poartă pe Abel în cârca sufletului său (ca pe o piatră, sub care “înfloresc” toți factorii alterării), care suflet, dacă nu se produce expierea (prin recunoşterea păcatului şi efectul mistico-soteri-ologic al iertării-uitare, din partea victimei, al cărei “avocat” se face divinitatea[2]), intră în putrefacție. (Deci, după opinia noastră, cei care citesc romane polițiste fie se delectează, vicios, cu propria duhoare fetid-cadaverică (prezentă şi, mai ales, viitoare), fie încep să intuiască adevărul condiției umano-terestre “moderne” - şi procedea-

(continuare în pag. 22)

(urmare din pag. 21)

ză, inconştient, la o imunizare şi profilaxie anti-cadavercă. Depinde de nivelul de evoluție/involuție spirituală al cititorului - care se situează, astfel (pendu-latoriu sau secvențial), între **mazochism** şi **avânt spre redompțiune** (evident, predomină, masiv, prima categorie: mazochiştii inconştienți, gurmanzi cu propriile dejecții antispirituale)[3].

2. NOMOS ŞI ANTINOMOS ÎN ROMANUL POLIȚIST. CRIMA ŞI "NEPUTINȚA" LUI DUMNEZEU. CHUCK ŞI AI LUI

În mod normal, în romanul polițist ar trebui să se pună şi problema Nomos-ului, a Normei uman-divine, a Legii (cu efect cosmico-reechilibrator). Dar, dacă Dostoievski (1821-1881) o pune cu tragism şi smerenie, considerând expierea ca factor re-echilibrator psihocosmic[4], la începutul veacului XX aproape că dispare hotarul între Nomos şi Anti-Nomos, prin apariția Apaşului-Detectiv, lichea cvasi-aristocratică, amuzantă şi mefistofelică, "foc de simpatică" (focul gheenei, evident!) - tip Arsène Lupin, al lui Maurice Leblanc (un fel de urmaş al lui Vidoq). Va fi fiind "gentlemanul-spărgător" un "justițiar, apărător al celor oprimați"[5] (poate, uneori, din simplu capriciu) - dar, orişicum, Lupin rămâne un **spărgător** (nu doar de tipare). Jaful şi violența, chiar dacă sunt condimentate cu gesturi galante, de curtoazie față de femei şi cu farse, rămân ceea ce sunt: acțiuni egoiste şi cel puțin sfidătoare ale Ordinii, dacă nu chiar lacome de-a binelea - căci Lupin e departe de a fi un Robin Hood: el se războieşte pentru propriile-i interese şi orgolii paranoice şi nicidecum pentru alții. Nici gând să se afirme ca erou-luptător pentru alții-reformator social. Secvența în care este surprins furând, de către Miss Nelly, în tainițele palatului Thibermesnil, este edificatoare pentru "profilul moral" al "gentlemanului"(!): "El rămase în fața ei, în picioare. Şi încet-încet, de-a lungul secundelor interminabile care se scurseră, înțelese ce impresie trebuia că-i face, în aceste momente, cu mâinile pline de bibelouri, cu buzunarele umflate şi cu sacul atât de plin, încât numai că nu dădea pe dinafară. Îl cuprinse o mare ruşine şi roşi că se află acolo, în urâta postură de hoț prins în flagrant delict. De acum înainte, orice s-ar fi întâmplat, el era hoț, cel care bagă mâna în buzunarul altora, cel care descuie uşile cu şperaclul şi intră în case pentru a fura"[6].

Nici celebrul, clasicul Sam Spade, al lui Dashiell Hammett (1896-1961) nu e departe de acest tip - filfizonul amoral, un disimulat negociator-afacerist dubios - dar aparent şi debusolant , din punct de vedere etic - de partea legii, chipurile!… De fapt, Lupin şi Spade - egoişti şi egotişti monstruoşi, până la paranoie. A se vedea crizele psihice depresive grave ale lui Arsène Lupin, care urmează, în logică spirituală şi uman-etică, crizelor (aceluiaşi personaj) de manie a grandorii şi complexului Iahve. Ceea ce arată că, în definitiv, Scriitorul anilor libertinismului de apogeu nu e atât de naiv, încât să nu se pună la adăpost de consecințele amoralismului propriului personaj - lăsând, perfid şi poltron, întreaga sarcină a decriptării modelului existențial uman, din propria lui operă, pe seama exclusiv a cititorului (bietul cititor devine vinovat până şi de admirația pentru perso-najul literar propus de autor!)[7].

Poate că are dreptate cehul Karel Čapek (1890-1938), autorul nu numai al **Holmesianei** ci mai cu seamă al povestirilor pseudo-polițiste, "**dintr-un buzunar şi din celălalt buzunar**"[8] - care-l degrevează pe autorul de "policier" de obligația analizei psihologice, deci, pe cale de consecință, de responsabilitățile morale față de propria plăsmuire: "În clipa în care scriitorul începe să se ocupe de sufletul criminalului, el părăseşte terenul nuvelei polițiste. Iată de ce nu va fi pomenit numele lui Dostoievski". Fie agentul de poliție Pištora ilustrează aspectul frust al meseriei de polițist, care n-ar fi altceva decât "operă" de statistică şi arhivare (şi-aceea mentală!): "Avem evidența tuturor spărgătorilor de case de bani din republică. Sunt hâc… sunt 27, dar 6 se odihnesc la răcoare", fie comisarul de poliție Mejzlik e disperat că "detectează" criminalii conform unor legi-reguli cu totul obscure ("E intuiție sau întâmplare fericită-hazard?" se introspectează, dostoievskian, ridicolul nefericit - dar raționalistul "înțelept", domnul Dastych, spre disperarea "Hamletului" grotesc Mejzlik, metafizician improvizat şi şarjat, îi "precizează", banalizând şi relativizând "absolut": "A mai fost şi o doză de observație, şi rutină, şi intuiție şi, de asemenea, puțină previziune, şi instinct"). La fel de "instinctual" şi non-legic "detectează" crima şi "Poetul Modernist", freudizând intuiția, sub numele pompos-prețios, de data asta, de "imagini suprarealiste, pe care realitatea le trezeşte în subconştientul poetului" şi concluzionând, triumfal şi total în afara "problemei": "Ei, vedeți ce înseamnă realitatea interioară?"[9] - precum şi blajinul papetar Janik, care, însă, plin de bun-simț, nu face deloc caz de "celesta intuiție" în materie de găsire şi rezolvare de "cazuri", ci tratează totul, până şi rezolvarea unor grave comploturi naționale şi infracțiuni internaționale, cu o naturalețe extrem de umană (aceasta este lumea, aceştia suntem noi - noi, oamenii, da, oricât de monstruos am arăta…) - scăpând de presiunile "oniricului torturat" şef de poliție, obscur siderat (şi invidios înverşunat) de reuşitele acestui Švejk printre negustori, prin declarația că "De 5 ani mă fură procuristul meu şi eu n-am văzut nimica! (…). Aşadar, vedeți că nu-s bun de nimic".

Crima, ne sugerează atât de umanul Čapek, nu e altceva decât cealaltă față, fața tumefiată, leproasă, cancerată, a aceleiaşi umanități care a creat piramidele, catedralele, tavanul Capelei Sixtine, statuia lui Moise şi Cina cea de Taină şi a descoperit tărâmuri ale minunii, în cer şi pe pământ. Nu Dumnezeu e vinovat de ceea ce ajungem noi. Nici noi, ca indivizi, măcar. Atât de complicat de meschină am construit-o (de fapt, desfigurat-o - labirintic), **noi-societatea umană**, pe acea Ființă atât de simplu făcută de Dumnezeu, din gesturi largi şi generoase - încât (ne atrage atenția cumplit de blajinul Čapek) nu vom avea dreptul nici măcar la expiere: vom pierde acest drept-speranță unică şi, pe cealaltă lume, ne vom trezi că suntem judecați de monştrii creați de propriile noastre trufii deşarte. Îl vom pune în situația paradoxală şi fără ieşire, pe însuşi Divinul Creator, să nu poată să ne judece, adică să nu avem acces la Lumina Milei - Justiției Dumnezeieşti. În teribila povestire **Tribunalul Suprem**, Dumnezeu îi mărturiseşte sufletului "celebrului criminal Kugler, autor al

(continuare în pag. 23)

(urmare din pag. 22)

mai multor asasinate", de fapt, un rătăcit de lumină, un nefericit încrâncenat de neîntrerupta injustiție socială - care **de către societatea violentă** a fost învățat să reacționeze, ca răspuns, **tot prin violență**, veterotestamentar: "Nu te pot judeca (…) pentru că omul aparține omului. Eu sunt, după cum ai văzut, doar martor. Pedeapsa însă o hotărăsc oamenii - şi în cer. Crede-mă, Kuglere, aşa se cade; **oamenii nu merită altă justiție decât cea umană** (s.n.)"[10].

Până la urmă, "Ordinea e un lucru necesar" - spune comisarul Bartošek - şi doar pentru Păstrarea (în limite rezonabile) a Tradiției Cosmice a Ordinii trebuie arestați "hoții" - contravenienții (cu ghilimele sau fără) care dezechilibrează "albeața imaculată a zăpezii", din povestirea **Urmele**. Căci "lumea încalcă tot felul de legi şi ordine(…). Nu m-ar mira dacă cetățenii ar încălca şi legile naturii, pentru că, aflați de la mine, oamenii sunt nişte haimanale grozave, domnule!" Haimana sau nu, omul este cea mai importantă dintre ființele depozitare de ENIGMĂ, din univers. Şi, chiar criminal fiind, el tot om rămâne: un om, de multe ori, monstruos, un rebut - dar un rebut **uman**, oricât ne-ar îngreţoşa această concluzie. Poliția, ca instituție, şi Justiția, în calitate de concept - înseamnă, în definitiv, multă convenție socială, un serviciu public de salubrizare-igienizare, ba ajungând chiar la servicii de vidanjare, ba chiar mascând, penibil, **reverberarea crimei tocmai prin re-ordonarea socială** (în virtutea unei pretinse "justiții infailibile"): "A face ordine este o muncă murdară, domnule, şi cine vrea să facă curățenie, trebuie să-şi vâre degetele în toate porcăriile! Mă rog, cineva trebuie să facă şi treaba asta, aşa cum trebuie să existe cineva care să taie viței; dar dacă omori vițelul numai din curiozitate, înseamnă că eşti sadic [n.n.: cine poate să sesizeze ABSOLUT, limita dintre crima oficială şi cea neoficială-penală?…](…). Dreptatea **trebuie** (s.n.)să fie infailibilă, ca tabla înmulțirii"[11].

Dar nu e. Şi, în lumea noastră, nu poate fi (căci nu permite omul-societate…)nimic în spiritul "regulamentelor stelare" (precum şi tabla înmulțirii nu mai e ce visaseră Pytagora şi ai lui naivi sublimi ucenici). Tocmai de aceea, romanul polițist ar trebui să fie (dar nici el nu e, decât extrem de rar!) prilej de meditație asupra condiției umane extreme (şi, totuşi, mereu centrale!) - şi de reflecție asupra infecțiilor sociale, care distorsionează condiția umană (din originaritatea ei divină) şi meditație asupra profilaxiilor socio-umane, în spirit profund înțelegător (uman şi divino-uman). Iar detectivul (alter ego al autorului de "policier") - dacă nu un chirurg sau taumaturg (acționând la nivel individual şi social) eficient - măcar un diagnostician cu fler infailibil.

Din păcate, în zilele noastre aproape nici unul, nici din cei mai celebri, nici din cei mai mediocre (tip **Perry Mason**, al lui Stanley Gardner, sau **Nero Wolf**, al lui Rex Stout) detective (în sensul de scormonitori cu mintea şi operațiunea deductivă) nu mai sunt pe placul extrem (şi periculos) de rapidei lumi pragmatice şi mercantile. **Deducția** este simțită ca operație prea "lungă" - întârzietoare (parcă cine ştie ce ținte importante ar avea de atins, această umanitate aferată şi tembelă, care goneşte spre zadarnic!). Mai ales nu mai sunt pe gustul tinerilor, care au priceput (sau le e mai comodă) doar fața de oportunism cu finalitate strict materială a lumii: aceştia preferă înlocuirea *căutării-investigație inteligentă* - cu intervenția brutală, spectaculos-violentă, mult mai uşor de înțeles(?), prin care raționamentul este înlocuit cu "convingerea" pumnilor şi kick-boxingului - artele marțiale, în ce au ele mai periferic-spectaculos şi mai exoteric. Deci, rafinamentul (cât este) al detec-tivilor, a fost înlocuit cu mult mai rapid-eficientele lovituri de karate, prin care "conving" (universal!) pe răufăcători (cu ghilimele ori ba) alde Charles Bron-son, Chuck Norris - sau, mai rău, Jean Claude van Damme, Jackie Chan şi Arnold Schwartzeneger. Mintea înlocuită de muşchi - nu va face lumea mai bună-armonioasă. Iar violența naşte (perpetuează) violență. Dar nu mai convin prea multora soluțiile disprețuit-intelectuale. Nu mai interesează "cadavrul inteligent", obținut-"operat" de criminali cvasi-savanți - şi descoperit (reprodus, demonstrativ!) de către detectivi **neapărat mai savanți decât Criminalul** (o competiție în care învinge, mitologic-invariabil, Făt-Frumos!) - ci cantitatea industrială de mormane-cadavre, pentru sporirea adrenalinei (instinctualitate pură), iar nu a activității spirituale. Nu mai e vreme de reflecții prelungite - stimulate, uneori de sunetele corzilor viorii, măcar şi holmesiene: "era în stare să trândăvească zile întregi pe sofa, în salon, fără să scoată un cuvânt sau să facă o mişcare, din zori până-n noapte(…) tonurile viorii reflectau gândurile care-l stăpâneau(…) avea o expresie atât de visătoare, de absentă, încât aş fi putut să-l bănuiesc că foloseşte un narcotic, dacă viața echilibrată şi cumpătată pe care o ducea n-ar fi înlăturat această presupunere"[12]. Narcotice folosesc ai noştri tineri - dar nu pentru a stimula-stoarce creierul spre aprofundări meditative…

[1] - Eugen Ionescu, ***Amedeu sau Cum să te descotoroseşti***, în vol. ***Cântăreața cheală***, Minerva, Buc., 1970, p.291.

[2] - Cf. Jorge Luis Borges***, Cartea de nisip,*** Univers, Buc,1983, p.192 (***Legendă):*** "Acuma ştiu că m-ai iertat, în adevăr, spuse Cain, căci a uita înseamnă a ierta. Voi încerca să uit şi eu. Abel spuse încet: Aşa este. Câtă vreme durează remuşcarea, durează şi vinovăția" Ceea ce aparent face ca misiunea poliției, justiției umane *extern-sociale* etc. să fie inutilă, futilă, anulată semnificativ, iar romanul polițist - o narațiune patologică, naturalistă, pentru obsedați vicioşi, sado-mazochişti (dacă nu există în el ARTA viziunii general-expiative sau încercarea de justificare a neputinței de a capta această viziune).

[3] Cf. Ovid S. Crohmălniceanu, în revista ***Secolul 20***, pp.159-160: "Nu Poe e adevăratul strămoş al romanului polițist, ci Dostoievski, fiindcă în toate cărțile acestuia din urmă (***Idiotul, Crimă şi pedeapsă, Frații Karamazov, Posedații***) există un cadavru adevărat, care creşte, creşte mereu, înfricoşător…".

[4] Cf. Fiodor M. Dostoievski, ***Crimă şi pedeapsă*** (cazul Raskolnikov***), Frații Karamazov*** (cazul reverberat Mitea-Ivan-Aleoşa Karamazov), ***Posedații*** (cazul Stavroghin) etc.

[5] Afirmația aparține lui Pierre Lazareff, prefațatorul volumului ***Arsène Lupin, gentlemanul-spărgător***, Moldova, Iaşi, 1992.

[6] Maurice Leblanc, ***Arsène Lupin- gentlemanul-spărgător,*** Moldova, Iaşi, 1992, p. 164.

[7] Cf. M. Leblanc, Afacerea Kesselbach, Una din porțile infernului

[8] Cf. Povestiri dintr-un buzunar şi din celălalt buzunar, Univers, Buc., 1973, şi Holmesiana, din revista Secolul 20, nr. 7/1968, p.33

[9] Cf. Karel Čapek, Povestiri dintr-un buzunar şi din celălalt buzunar, Univers, Buc., 1973, Poetul, p.94.

[10] Idem, ***Tribunalul suprem,*** p. 190.

[11] Idem, ***Urmele***, p. 150.

[12] A.C.Doyle, ***Un studiu în roşu***, Dacia, Cluj-Napoca, 1987, p.170.

- ***VA URMA*** -

Dan Ion SANDA

De ce ne iubesc femeile cu motani

Motănelul care aduce fericire

Igor, motănelul nostru, e mai necontrolabil decât un cățel, căci sare şi sus pe frigider, pe mobile..., dar se merită. Mă întrebă nevastă-mea întruna de el, îl caut şi îi comunic rezultatul, că se spune că e bine să existe comunicare...

Îl iau în brațe şi i-l duc plocon să îl mângâie şi ea şi mă capăt şi eu... cu un zâmbet. Asta îmi face curaj să îi scap mâna pe trup. Nu lui Igor, ci chiar ei.

Fără legătură cu propoziția anterioară... ea se bucură nespus. Citeşte tolănită cu el torcând lângă ea. Mă priveşte aprobator cum îl dezmierd… Pluteşte bucuria-n aer.

Când ea se găseşte la calculator, el sare drept pe imprimanta Epson, cu atâta grație, de apare ca teleportat, şi se cuibăreşte cu şoldurile făcute melc. Se lasă apoi fleşcăit cu capul şi picioarele atârnându-i peste margini în jos, ca ceasurile acelea scurse ale lui Salvator Dali. Când îşi agită coada, mătură cu ea ecranul monitorului şi şi-o lasă apoi aşternută pe toată tastatura.

Nevastă-mea se chinuie să bată litere fără să îl deranjeze.

- Măi, lenevilă!...

Ciulesc urechile şi dau şi eu târcoale, căci se merită să fii în preajma unei femei bine dispuse... El păşeşte apoi peste tastatură sub privirea ei tandră, se întoarce nehotărât iar. Chiar dacă o stânjeneşte nu îl repede deloc. Ce mai, face ce vrea din ea, ca şi bărbatul profitor în primii ani de căsnicie...

Zice drăgăstos către mine:

- Dragul de el, nu ştie ce să mai vrea!...

Nu mă îmbăt cu apă rece... Drăgăleşenia din glasul ei este de la şi către motan, eu sunt publicul...

Când face "nani" stăm să îl admirăm cum stăteam demult îmbrățişați lângă pătuțul unde dormea copilul şi priveam prostiți de iubire părintească. Uneori stă lungit pe o parte pe masă şi toarce. Noi îl mângâiem amândoi deodată şi sâsâim ca penibilii să-l distrăm... E aşa de relaxant, de zici că numărăm bani.

I se netezeşte blana şi i se lungeşte trunchiul, ca cel al unui peşte baban turtit maiestos în zona viscerelor.

- Uite şi tu, măi, Sofi, ar merge excelent din el o ştiucă umplută!...

- Ce prostii zice, mă, capsomanul ăsta de tactu?... i-o fi plăcând împăiat!...

Ne tachinăm, ceea ce e foarte bine. Cu el în preajmă toată ziua suntem bine. Toate se duc, însă abilitatea de a conversa ține cuplul mai bine şi mai mult.

Eu sunt specializat... în a-l alerga şi în a-l smotoci. Uneori îl imobilizez jos pe covor între şchioapele mâinilor, îl țin în inelul format cum țineau exploatatorii pe răsculați cu gâtul băgat între două lemne scobite rotund şi alăturate. El saltă doar vârful cozii şi îl agită, cum bate podeaua cu palma luptătorul când se recunoaşte răpus de adversar. Când strâng "lațul" şi îl enervez, se zvârcoleşte, unduindu-se ca şarpele, şi mă zgârie până îi dau drumul. Fuge în salturi, țintuindu-mă cu ochii, îmi dă târcoale, hotărât să se lupte cu mine.

De obicei e blajin. Uneori, dimineața, îl găsim în chiuvetă. Stă ca şi cloşca în cuibar. Îl pun eu şi-n oala smălțuită pentru făcut mucenici, şi are loc berechet, şi se încovrigă cooperant de ai crede că stă şi să torni apă de să-l dai şi într-un clocot... N-am îndrăznit chiar să torn, că mâțele urăsc apa, dar odată, aşa fără, chiar am pus oala pe un ochi de aragaz, şi el se uita liniştit; dar când a simțit căldura dedesubt a țâşnit de mi-a zburat oala cât colo şi mi-a şi nenorocit-o, că i-a sărit smalțul, şi de atunci adio, m-am lins pe bot de mucenici...

Altfel suntem cumințI amândoi... însă, îl apucă şi pe el bâzdâcul, ca şi pe noi oamenii, când le avem pe toate şi uităm să mai fim recunoscători soartei. Face rele, sare pe părțile moi ale mobilei, zgârie foarte hotărât tapițeria. Îl smulg apucat de burtă şi îl arunc într-o parte, că-mi distruge cotierele de la canapele. Nu-s fraier s-o fac cu ură, ci aşa blând, mai ales când ea e de față, căci îl apără: Ei, îşi ascute şi el ghiarele!... Îl alerg de-a lungul holului şi el face salturi cu coada ridicată arătându-şi ruşinea. Țopăie şi noi râdem, şi e foarte bine aşa. E recomandat să râzi cel puțin o oră pe zi, şi la muncă nu prea poți râde aşa deşănțat. Se zice că dacă omul râde aşa la toți ca-n ajun de sărbători, sau merge pe stradă cântând, ori îşi face casă, ori e sărit de pe fix. Acum oamenii sunt sobri, preocupați de funcții, de cariere, de să îşi dea importanță. Nu mai sunt relaxați ca pe timpul lui Ceaşcă, când doi deştepți la un loc nu se deranjau şi te puteai relaxa şi bucura de tovărăşia şi prietenia colegilor. Nu mai merge nici să cultivi prea multă prietenie cu hohote şi să te bați pe burtă cu vreun amic, că ies repede vorbe şi... dacă vezi prostii din toate, îți perturbă sexualitatea şi începi tu însuți să problematizezi... că se zice că orice bărbat are un aplecuş homo, şi mai ales "taurul"; scrie în zodie că acesta se poate distra în cursul dimineții cu o femeie, iar seara o poate face cu un bărbat.

Deşi e limpede că Igor e binevenit în casa noastră, eu sunt mai răutăcios. Îi zic cotoi. Ea nu accept, că sună sexos şi flatant şi atunci îl strig pe placul ei, motănele. În definitiv, chiar e un biet motănel căruia îi dau în glumă tot felul de nume

(continuare în pag. 25)

(urmare din pag. 24)

de ocară. Relaxat, îmi vărs şi eu focul de la şcoală, acum când legea interzice să ironizezi elevii, să le poceşti numele în glumă când strigi catalogul, să le imiți vorba peltică, să îi porecleşti, să îi tragi de vreo ureche, să le altoieşti vreo bastârcă, sau să-l faci pe vreunul țigan, sau să-i zici că-i prost de cap.

S-a strâmtorat peste tot, au dat ăştia legi deştepte?!... vorba colegei mele, Daniela Frangopol. "Dane, ai auzit, mă?... până aici ne-a fost, a apărut legea că nu mai avem voie să venim beți la şcoală şi nici să facem sex cu elevii!...".

Îi mai zic lui Igor şi: ce face băiatu mic? / motănelul Arpagic, după cel al Anei Blandiana, dar aşa ceva e parfum, îi place şi ei.

E altă treabă că lasă păr prin apartament şi se aşează popândău şi îşi aşterne anusul pe masa unde noi mâncăm de ani de zile. Ea zice că nu e problemă că se linge, şi de ce nu îl perii că tot frec menta toată ziua... Sunt şi dezavantaje, că nu merge fără, dar sunt şi avantaje. Alergăm amândoi după el, şi asta o mai inspiră pe nevastă-mea să se mai lase şi ea alergată... conform ideilor mele fixe, altfel devenite uşor uşor foaaaarte nesuferite. În cărți se atrage atenția aşa zişilor "schimbători de fotolii" că sedentarismul e cea mai vătămătoare meteahnă a omului modern, aşadar gimnastica e utilă, de aceea ne întindem cu sârguință să îl salvăm pe Igoraş, sau să îl aşezăm chiar noi pe locurile înalte după care tânjeşte. Dormim deja separați, ca aristocrații. Ea ține acum toată noaptea uşa deschisă la dormitorul ei, dar nu pentru mine... El e animal nocturn, ziua le moțăie bine, precum cei care au fot născuți prin cezariană, că se spune că au fost deranjați din somn, şi noaptea să cutreiere cât vrea prin patul ei… şi să se culce lângă ea, pe ea, cu ea. Mai încerc şi eu să profit, că e mai lesne de vreo tentativă. Când mă ia arțăgoasă cu "ce vrei, mă, în camera mea?", deci e clar că are una din cele o sută de dureri sintetizate în trei, "capul, curul, au măseaua", bag motiv că îl vreau pe Igor, şi mă uşchesc. Cât priveşte pisicuța... ei, nu mai merge, aşa, să îi ceri chestii, nu mai merge să-ntinzi coarda, ca la coarde... că totul în viață are o limită...

La revelionul 2010 i-am zis ce mi-a venit mie aşa:

- Ehe, Igore, a mai trecut un an, parcă te şi văd mort şi te dau la pubelă, şi îți seacă ochii-n cap, şi te năpădesc furnicile!...

Ea a mormăit ceva şi eu am insistat, şi ea, drăguța... mi-a dezvăluit... ceva destul de neplăcut. A zis: "vezi să nu îți sece ție primul...". A pus onestă şi "primul", deci acceptă că şi ea e tot trecătoare, dar... să fiu eu mai repede, cum e şi firesc, femeile se mai codesc şi dau prioritate… bărbaților.

Şi eu îl iubesc pe Igor, dar mai glumesc, că umorul e mereu binevenit. Oricărui om îi place să râdă de ceva, că râsul aduce plăcere. Totdeauna în grupul primar, sau oricare altul, unii - în general, care alcătuiesc o majoritate - îşi îndreptată obsedant atenția către cel care e considerat mai prostuț, şi îl sâcâie cu băşcălia. La noi în casă, dintre noi trei, Igor e calul de bătaie, căci îi zicem ce vrem noi. Datorită lui ne mai tachinăm şi reciproc, ceea ce e foarte bine. Ne scoatem pârleala, căci cu acreala asta dată de ani, ar ieşi scântei, deşi uneori mai ies...

E clar că apreciază de ce scot eu pe gură, că dă şi ea replici iscusite. Deşi sunt muşcătoare, eu le consider agreabile, adică reuşesc să o stimulez şi să o amuz. De nu ar fi aşa m-ar beşteli.

Aversiunea nu o poți ascunde mult timp şi dă o inspirație grupa mare, spui la reproşuri pe nerăsuflate, ca cei din zodia Vărsător când îi apucă pe ei amocul. Minte şi ea de îngheață apele, că dimineață când pregetă să se scoale din pat, el îi linge degetele cu limba lui aspră, şi îşi împinge botul sub mâna ei ca să fie mângâiat. Îmi toarnă gogoşi de parcă eu m-aş fi născut ieri. Parcă ar fi plouat cu pinguini şi m-am prelins şi eu în casă, pe lângă chederele de la termopanele ei iubite.

O las în pace să creadă că m-a convins cu minciunile ei gogonate. Dacă dezlegi secretul ăsta, ai şanse să trăieşti ceva mai mult, şi mai liniştit. Când fiică-mea, Bianca, stăpâna lui de drept, îl aduce de la Bucureşti la Constanța, şi are nişte gheare ca spinul undiței, şi nu se mai cuprind nici ascunse de smocurile de păr dintre pernițe, şi zgârie cumplit, argumentează că a prelucrat-o mamă-sa "să nu i le tai, că dacă pe drum cumva se pierde să aibă şi el cu ce să se apere". Ce să se apere, că nu mai e el combatant ca un cotoi adevărat, ca să se lupte pentru a obține favoruri de la partea femeiască... ca toți masculii de pe planeta asta ce nu se pot relaxa niciodată, inclusiv noi soții... deşi doar pentru aşa ceva ne-am însurat?!... Şi-a pierdut ferocitatea şi viclenia de-a lungul generațiilor, că de la natura crudă a trecut la confortul civilizației şi acum, colac peste pupăză, că l-am scopit, i s-a dus şi testosteronul. E molâu, molâu. O fi fost el cândva Norvegian de pădure, dar nu a văzut zăpadă decât în frigider, sau de la fereastră. Doarme, blănosu', uneori tolănit şi cu picioarele răscrăcănate în sus, de pare că aşa l-a surprins încemenirea morții, ca pe ăia de i-a acoperit instantaneu şi i-a copt cenuşa încinsă a Vezuviului, şi s-au păstrat până azi acolo sub stratul gros, exact în poziții oarecum nefireşti, cum i-a surprins acel moment fatidic. Am încercat şi eu să trândăvesc cumva cu picioarele flexate în sus şi îndepărtate, aşa ca el. Presupun că are o încredere oarbă în noi, ori e adevărat că mâța se consideră stăpâna supremă a locuinței şi ceilalți locatari sunt tolerați de ea, căci pentru a putea să te relaxezi sau să te laşi chiar furat de somn în asemenea poziție e necesar să ai sentimentul de a fi în siguranță, adică cumva încuiat pe dinăuntru şi între persoane de încredere sau aservite ție.

În poziția aceea, cu picioarele ridicate în aer, vigoarea îți e slăbită şi te simți chiar lipsit de demnitate. Psihologii zic că unora dintre femei, deoarece bărbații le trag sub ei - ele, aşa cu fața-n sus, fiind vulnerabile - această postură le pare cumva umilă, şi de aici le-ar veni multe animozități vis-a-vis de sexul tare şi dominant... Asta-i drama femeilor, şi cine să o amelioreze, şi cine să aibă

(continuare în pag. 25)

(urmare din pag. 25)

vreo vină? Eu nu am fost de acord, măcar atât să fi făcut şi eu pentru masculinitatea asta, mai nou nerecunoscută şi chiar năpăstuită, dar i-am scos pinioanele, că făcea pipi peste tot pe unde credea că se cade să fie numai el tartor.

Acum îl iau în balon:

- Stai, mă, mai demn, eşti şi tu motan, ce, ți-ai schimbat orientarea sexuală?...

- Daaa, perversul! sare la mine nevastă-mea.

- Igore, insist eu să pun paie pe foc, de ce nu i-ai zgâriat, mă, pe nenorociții ăia de ți-au scos biluțele?... Cum te mai dai tu dea dura după pisicuțe? Ți-au dat la coş ce aveai tu mai de preț!... Nevastă-mea, femeie în toată firea - adică deja că(tră)nită, mde, vârsta, zice destul de răutăcios:

- Zi-i, Igor, mai bine i le-ar fi scos lui, să se sature, obsedatul!

Asta-i faza, noroc cu femeile alea mai "uşoare" - care sunt pentru noi bărbații chiar pâinea lui Dumnezeu pe pământ, căci nu te poți relaxa în fapt cu vreo nevastă autointitulată normală că îți desoperă cusururi: că vorbeşti obscen, sau că eşti obsedat, şi orice ele nu prețuiesc, le definesc ca înclinații perverse... Dacă ar fi după ele, am muri de doruri... după chestii nefăcute. Uneori îl căinez:

- Sărmanul de tine, te-au făcut ăia fetiță!

Ea zice:

- Nu-i mai spune aşa, dragă, că poate înțelege!

Aiurea, vrăjeli de femei care ne-ar vrea pe toți masculii castrați. De atunci, de când i-am scos fuduliile, e de o curățenie îngerească. Toate caracteristicile din site-ul pisici.ro le-am identificat la el, deci e rasă pură, sau în cel mai rău caz metis de Norvegian de pădure. Are o blană maron lungă, înspicată, cu negru strălucitor pe coamă. Chiar pe burtă bate-n cafeniu, şi coada lungă şi stufoasă, cum o ține tot timpul în sus, se vede din spate cum e lată ca o pană. Se plimbă el cu aer autoritar, dar cu mine nu îi merge. Pe unde îl prind îl răstorn şi el se lasă femeieşte doborât... Când stă cu burta-n sus în scoica vreunui fotoliu îi bag palma drept între picioarele dinapoi, unde are o minune de mohair bej-gălbui, şi îl râcâi şi mi se cufundă degetele în puful delicat ca în făină. Îl scormonesc, îl clatin şi îl târâi în lateral. El mă cuprinde cu labele, deschide botul şi mă înşfacă, dar strânge finuț, căci altfel mi-ar străpunge pielea, şi mă zgârie la fel de finuț. Uneori mă roade, dar tot aşa gentil. Nu se lasă chiar în voia pornirilor, strânge cu dinții alintător, atent, precum noi la iubitele noastre locurile acelea dulci minunate… Finuț, finuț, dar îmi apare antebrațul ca la ăia de nu mai au loc să îşi injecteze, cicatrici de la colții lui, şi zgârieturi alandala de la gheare. Cojițele dau aspect de linii punctuate, dispuse în cruciş, curmeziş şi strâmbe, arce de cerc, forme de strune rupte întoarse, scrijelituri ca cele primitive de pe statuia Menhir din camera tezaurului a Muzeului de arheologie - Constanța.

Se pot imagina pe antebrațul meu peşti, oranți şi semne runice, ca pe pereții bisericii scobite în creta dealului Tibişir, din comuna Basarabi de lângă Constanța. Păstrând proporțiile, ca şi la cei cu droguri, plăcerea cere sacrificii... Când țip, nu muşcă, pe moment nu mai muşcă, şi eu ziceam că e deştept, dar reacționează la fel dacă îi strig muşcă-mă. Şi totuşi este, căci cu ghearele nu are preferințe, dar dinții caută loc gol, ca şi ticăloşii de noi. Palmele noastre ne mai mulțumim să le plimbăm peste hainele mândrei, dar gura caută spuma pielii descoperite. Parcă ar fi cățel, că o simte pe "mamă-sa" de când intră-n bloc. Ridică capul şi ciuleşte urechile şi, când ea calcă pe ştergătoarea din fața uşii, el sare să râcâie uşa nerăbdător s-o întâmpine când va intra. Se repede cu atâta zel de zici că se rupe în două şi, cât este de lung, se cabrează, punându-şi labele din față pe ea, ajungându-i până-n talie.

Zic: Uite-l, ce seamănă cu puma aia desenată pe adidaşi! dar mă gândesc la mieii jupuiți, atârnați în cârlige prin halele de carne... Nu mai dau în vileag ce îmi vine aşa. Nu mi-a spus nimeni, dar am înțeles şi eu cu timpul... că nu e bine să fii prea relaxat... asta îi dă de gol pe bărbați că iau în derâdere veşnica urzeală a nevestelor de a-i cizela...

Indiferentă față de prezența mea, ea îşi lasă haina scoasă de pe umeri şi, în timp ce i-o pun în cuier disciplinat şi bine crescut, cum vrea orice femeie să îi fie barbatul, el toarce țanțoş cu coada drept în sus făcând opturi prin picioarele ei. Se apleacă şi îl ia ostentatoriu, cum joacă unii actori, aşa gros, prin sitcomuri.

- Mă iubeşte, mă, puiu' mic, mă iu-beeeşte!...

Odinioară, eu eram personajul principal, şi tot aşa îmi vâjâia coada când îmi făceam rost de "tonă", unde să mă adăpostesc cu iubita, şi pândeam pe vizor, şi când îmi sosea, tăbăram pe ea din prag, să o ajut să se dezbrace… Acum mă apropii ca prin filme când, uitându-şi ura, se împacă dintr-o dată la veşti bune, sau în preajma suferinței, sau a morții, şi se strâng în brațe uşurați sau sfâşiați de durere, pe holurile spitalelor şi, uneori ultimul, mai stingher, se întinde şi el peste ceilalți deja îmbrățişați între ei. Eu corespund aceluia, ultimului, şi eu pe acolo... dar tot merge, decât deloc...

Când îl am în propriile mele mâini, o atrag precum magnetul lama, ea se apropie şi pune mâna ei fină de femeie: Uite, aici îi pațe lui, tu, îl mângâiezi prea tare!... are puriței băiatul?!... E mană cerească să se izmenească aşa o nevastă trecută în partea foarte rea a lui 40, abia sosită acasă sub povara unei zile istovitoare de birou. Un simplu motan contează foarte mult pentru binele comun, alungă dezbinarea şi stingherea, şi întăreşte ce e mai bun şi decât iubirea - prietenia şi afecțiunea familială.

Dumitru SCORȚANU

Patria noastră, GOOGLE, sau jocul la ofsaid

Jocul la ofsaid înseamnă în mintea mea că, atunci când te loveşti de obtuzitatea conaționalilor, nu-ți mai rămâne decât evadarea în nori, ca în visele copilăriei, când făceam salturi uriaşe, sărind la cer şi apoi plutind încet prin văzduh, deasupra lor, scăpând astfel de răutatea lumii înconjurătoare.

Nu credeam că am să ajung să scriu prefața unei cărți autobiografice a lui Ionuț Caragea. Este un fel de răsturnare a derulării normale a timpului. Sau poate că poeții, arzând mai intens decât noi, ceilalți, se consumă mai repede? La drept vorbind, eu am cunoscut la început doar poeziile autorului de pe Google, acolo unde el s-a născut ca poet. Se pare că amândoi fiind din zodia berbecului, deci persoane cu o intuiție foarte ascuțită şi cu multă inițiativă, capabile să-i mobilizeze şi pe cei din jurul lor, am avut din prima clipă încredere unul în celălalt, aşa încât colaborarea noastră a dat fructe imediat. Abia după ce i-am publicat primele două volume de poezii l-am cunoscut şi personal, la o lansare de carte la Iaşi, în martie 2007. Ulterior, ca într-un puzzle, s-a construit încet-încet, cu fiecare volum, cu fiecare colaborare dusă la bun sfârşit, şi o imagine a omului Ionuț Caragea, pe măsură ce aşezam, când şi când, câte o piesă, compunând un chip şi o istorie umană, un destin ca al oricăruia dintre noi toți, cei născuți pe plaiul mioritic. Ceva-ceva intuisem din chiar volumul de debut, căci nu oricine putea avea curajul să scrie în anul 2006 poezie patriotică (era ceva *à contre-courrant*), iar aceasta să-i iasă aşa de bine: „*dragă mamă, / tu ştii că te privesc / de fiecare dată când soarele răsare / pui streaşină palma la ochi peste hotare / aştepți un semn şi soarele apune iară şi dispare // la mine-n această cămară / vorbesc pe-o altă limbă cu pereții / aceştia-mi sunt profeții / care-mi vestesc că astă-seară / va curge sânge-n călimară / şi eu pe mine mă voi spovedi: /* est-ce que c'est la fin du monde aujourd'hui?" („Statuie cu fața la Est", *Delirium Tremens*, ed. Stef, Iaşi, 2006, p.120), sau: „*priveam cerul oftând norii îi atingeam cu degetele desenând avioane / când eşti singur înconjurat de străini Dumnezeu este mai aproape de tine / sunt pasăre călătoare izgonită de existența stearpă pe alte continente / aş vrea să zbor deasupra Tomisului / lingându-mi sarea de pe răni / sărutându-l pe Ovidius pe frunte / scrijelind o poezie de dor // te-ai gândit vreodată la patria ta ca la un cimitir de cuvinte pierdute / printre atâtea limbi covârşitoare devii o limbă mută*" („*Voyage, voyage*", *ed. cit.*, p. 125). Sau, apoteotic: „*Tu, Sfinte Laurențiu, nu ai aceleaşi vine / Ca ale mele brațe ce-au îndurat mânia, / N-ai cunoscut Carpații, câmpiile Rovine / Sau Marea mea cea Neagră ce scaldă România. // Tu, Sfinte Laurențiu, nu eşti un cheag de sânge / La margini de imperii şi năvăliri barbare, / N-ai cunoscut durerea românului ce plânge / Lovit de patru vânturi cuprinse de turbare. // Tu, Sfinte Laurențiu, nu vei afla vreodată / De sora ta bătrână ce curge-n răsărituri, / Dar vei cunoaşte dacul cu fața sa brăzdată / Şi ochii săi albaştri, lipsiți de licăriturî*" („Tu, Sfinte Laurențiu", *M-am născut pe Google*, ed. Stef, 2007, p. 25).

Din start mi-a fost clar că Ionuț Caragea nu se sfieşte să *numească* realitățile sau să-şi exprime dragostea de locurile natale, că suferă de dezrădăcinare, că întreține o strânsă legătură cu divinitatea şi că primele două teme sunt cu predilecție moartea şi dragostea. De asemenea, că are în sânge ştiința comunicării, nu numai prin cuvânt, ci, mai ales, prin metafore. Într-un cuvânt, un potențial mare poet.

Cred că *aspectul național* m-a impresionat în primul rând la acest tânăr rugbist plecat în Canada înainte de vârsta la care românii îşi puneau până mai ieri pentru prima dată întrebarea perfect justificată: „De ce naiba mai stau aici în țară, să-şi bată joc *ăştia* de mine?" E adevărat că între timp minunata noastră tranziție politică spre democrație ne-a adus o schimbare: tinerii noştri speră să emigreze încă de pe băncile şcolii. În curând vom auzi şi la grădiniță: „Vleau să plec în lumea mea…" Între timp universul pare să-şi fi lărgit, în mod obiectiv, orizonturile, am evoluat de la autarhia autosuficientă a anilor '80 la o societate deschisă globalizării, în sensul că la noi guvernează acum kitschul, grandomania noilor îmbogățiți şi cinismul omului politic de tip nou. Securitatea, atât de temută şi lucrând în subterane, a ieşit la lumina zilei (direct sau prin copiii securiştilor) şi nu se sfieşte să pretindă conducerea pe față a țării. E firească deci la tinerii români disperarea lipsei oricărui orizont, dublată de agresiunea publicității propagandistice occidentale, începută cu filmele artistice preamărind petroliştii din Dallas şi pe mujahedinii cei buni, talibanii afgani care-i alungau pe ruşii cei răi, continuând astăzi cu minciuna unei Europe Unite din care de fapt românii sunt excluşi sau acceptați doar la spălat podelele sau fundurile moşnegilor şi babelor abandonate de proprii copii. Singura noastră consolare este gândul că am trimis şi noi pe cineva acolo ca să ne reprezinte, persoane demne de respectul Europei. Se pare că alegătorul român nu e aşa de prost cum îl cred unii.

Al doilea lucru care mi-a plăcut la Ionuț Caragea a fost *autenticitatea trăirilor sale poetice*: într-o lume bolnavă de plictiseală, acest tânăr avea de comunicat o mulțime de lucruri grave şi îşi perfecționa mereu mijloacele de comunicare poetică, experimentând mereu alte şi alte mijloace pe care intuiția sa le extrăgea, lămurindu-le, din vastele sale lecturi, făcute într-o viteză de necrezut, sau exploatând filonul nou al Internetului, al comunicării virtuale, tehnicizate. Referindu-se fără să vrea, poate, la firea sa intuitivă, el spune: „*Port ochelari / Să nu-mi violeze realitatea retina / Închiriez amintirile orbilor / Ei nu disting culori / Ei nu visează / Cai verzi pe / Pereți*" („Până când moartea", *Delirium Tremens*, ed. Stef, Iaşi, 2006, p.188); sau, invocându-şi celălalt Eu prin sonoritatea redescoperită a unor cuvinte meşteşugit alese, anunțând parcă iminenta apariție a volumului „Analfabetism literar": „*cu palma muşcând din palma întinsă o palmă pământ / în ochiul de apă în ochiul de sticlă deochi te cuvânt / în frunte răsare în frunte păşeşte înfruntă ce-i sfânt / sub talpa fierbinte talpa iadului sub talpă rai frânt / osul miroase oasele roase arsele oase frământ / bol de nimic nimic bolnav bolnav te descânt / ultimul suflet suflecă su-*

(continuare în pag.28)

(urmare din pag.27)

flarea-n mormânt / mai sunt?“ („Invocarea celuilalt Eu“, *ed. cit.*, p. 145). La Ionuț Caragea subtextul vibrează mai intens decât cuvintele, iar pauzele impuse de ritmul ales de poet (neîntâmplător) marchează expansiunea timpului produsă de singurătatea apăsătoare, cuvintele nemaifiind decât suportul firav care menține ici-colo pânza prinsă de simeză, poemul devenind parcă o pânză semnată Dali: „*Ceasul rămâne stană pe perete / Cu limba prinsă într-un cui / Privindu-mă ca o pecete / Iscălitura nimănuil / Patul mă-mbracă în veşminte / Croite lungi pân' la pământ / Albe ca neaua pe morminte / Şi reci ca ultimul cuvânt*“ („Ultimul cuvânt“, *ed. cit.*, p. 155). Alteori, imaginile sunt idilice, aşa ca în versurile pline de prospețime: „*aseară ți-am aruncat cu bulgări în geam / inimi fulguiau într-o iarnă pustie / mă gândeam unde o fi inima mea / printre atâtea alte o mie / tu stăteai ascunsă după perdea / te făceai că nu-i nimeni acasă / umbra însă ți se vedea / şi te făcea mai frumoasă / îți aruncam cu bulgări în geam / poate cândva vei răspunde / să ne iubim cum se cade* online / *măcar două secunde*“ („Iubire offline“, *M-am născut pe Google*, ed. Stef, 2007, p. 69). Sau: „*aş vrea să visez dar visul revarsă / prin genele zilei şi ultima farsă / îmi scutur costumul de praf şi de scrum / şi merg cu tristețe pe ultimul drum/ / încerc să găsesc răspunsul la toate / şi cad – mă ridic – şi mă târâi pe coate / aş vrea să ştiu ce se află la capăt / să ştiu ce-am pierdut şi ce n-am să recapăt // din când în când îmi mai scapă o rimă / aceasta îmi este materia primă / tuşesc şi mai trag din țigară un fum / şi merg cu tristețe pe ultimul drum*“ („Pe ultimul drum“, *Negru sacerdot*, ed. Fides, 2008, p. 53).

Al treilea lucru care mi-a plăcut la Ionuț Caragea a fost preocuparea extrem de atentă de a livra *texte fără greşeală*: chiar dacă nu reuşeşte întotdeauna - *errare humanum est* - măcar face tot ce-i stă în putință, ştiind instinctiv că *perseverare autem diabolicum*. Este, pesemne, meritul anilor petrecuți în compania calculatorului, singurul dascăl capabil a ne învăța semenii că pentru a pretinde corectitudine trebuie mai întâi să oferi corectitudine. Nu poți cere cuiva care îți face cinstea să te citească să îți treacă erorile cu vederea. Nu poți pune într-o pagină de Internet sau în paginile unei cărți cuvinte stâlcite sau combinațiile de semne care au luat locul limbii române pe bloguri în ultima vreme. Sau poți s-o faci, dar aceasta denotă lipsă de respect pentru tine însuți şi pentru cititori. Or, Ionuț Caragea, fost sportiv de performanță, autoconvertit în om de litere, ar putea să constituie şi astăzi un exemplu pentru alte persoane, cu studii foarte înalte, cu titluri foarte înzorzonate, care mi-au dat spre publicare, la o editură sau alta, manuscrise aflându-se într-un hal fără de hal. Şi nu mă refer numai la erori de dactilografiere, ci şi la o minimă documentare înainte de a pune pe hârtie un text.

Ca orice berbeci, orgolioşi, noi am trecut întotdeauna în planul doi viețile personale, având o relație strict profesională. Multă vreme am tot sperat că dacă eu nu-l pot ajuta să trăiască din poezia publicată la editura mea, măcar am să-l pot provoca să scrie din ce în ce mai bine, să-l ajut să fie mai „vizibil“, până când va fi preluat de vreo „instanță superioară“… O dată chiar l-am rugat să-mi permită să-i finanțez eu apariția, din veniturile mele personale, ca inginer profesionist. S-a cam codit, dar a acceptat. Deunăzi mi-a amintit, plin de orgoliu, că nu țin eu bine minte, că au fost două volume care… Or fi fost, mai ştii?…

Mi-am mai spus apoi că poate va abandona românismul şi va fi asimilat de canadienii de limbă franceză. Dar nu, râia aceasta, o dată ce s-a prins de tine nu se mai duce... Nici măcar volumele de poezie în limba franceză (*La Suprême émotion*, ed. ASLRQ, Montréal, 2009, şi *Déconnecté*, ed. Elmis, Iaşi, 2009) nu l-au putut extrage pe Ionuț Caragea din matca românească.

Ce putem face, dragă Ionuț? Unii, foarte tineri, încă mai pot emigra, încă mai pot să se lase asimilați. Altora, fie prea bătrâni, fie prea îndărătnici, nu le-a mai rămas decât să emigreze direct pe *toile* - cum spun francezii plini de romantism, căci rimează cu *étoile* - adică pe Internet, pe Google, de exemplu, unde ne-am putea „trage“ o Patrie aşa cum o visăm cu toții… Şi, la drept vorbind, asta şi meritățm, dacă în România pot fi încurajați cu bani de la stat poeți care se culcă „O noapte cu Patria…“

Dar dacă am face cu toții, deodată, pasul la ofsaid? Dacă am face, aşa cum visa generația mea, la începutul anilor '90, un nou stat canadian, o mică Românie fără guvernanții şi politicienii cu care ne-au pricopsit marile puteri la „revoluție“?

Se pare însă că aşa este dat să fie, poezia *autentică* trebuie *dăruită* publicului, ca orice altă operă de artă adevărată. De îndată ce intervine banul, arta devine brusc artizanat, şi este preluată de misiți sau de fanarioții care conduc o anumită dregătorie a țării, reglementând pe truda noastră ceea ce este artă şi ceea ce nu. Iar dacă nu ai „şansa“ sau „ştiința“ de a te face acceptat de aceştia, poți doar să-ți vinzi creațiile pe marginea trotuarului, pe un ziar întins pe asfalt, precum studenții de la arte plastice care vând mărțişoare de 1 martie, ca persoanele care vând tablouri pictate cu tuşe groase de ulei, în relief, în fața Teatrului Național din Iaşi. Ori postezi versurile pe un sit Internet, sperând că vreun alt suflet de om visător va fi mişcat de suferința care te-a îndemnat să scrii sau de meşteşugita ta împletire de cuvinte româneşti.

Căci aceasta este nefericirea sau norocul nostru, al celor care ne-am născut români, fie că acest lucru ne place, fie că nu, vorbim o limbă destul de rară şi avem în spate o istorie foarte lungă (prea lungă) şi tristă, iar conducătorii noştri, cu excepția câtorva voievozi, au pus dintotdeauna mai mult preț pe o iluzorie „ființă statală“ (ce le garanta lor poziția de conducători şi un mare număr de plătitori de impozite) decât pe construcția unei conştiințe naționale puternice, cum au făcut alte popoare mai mari, precum polonezii, germanii, francezii sau englezii.

„*Dar poetul mai are un as în mânecă. Îşi va tortura duşmanii imaginari şi va transforma moartea într-o adevărată muză, iubind-o bestial. Este surprinzător felul în care Ionuț Caragea reuşeşte să treacă de la o stare sufletească la alta, schimbându-şi în acelaşi timp şi stilul poetic, fie ancorat în clasicism, fie în post-modernism, fie în lumea informaticii. Care sunt limitele nonconformismului său? Poetul Ionuț Ca-*

(continuare în pag.29)

(urmare din pag.28)

ragea este născut pe Google, nu făcut. Naşterea sa poetică s-a produs în vâltoarea suferinței. În definitiv, din această luptă de-a lupta între tânărul şi Marea, câştigătorul sunt eu. Am prins în plasă micul mare peştişor de aur" (fragmente din prefața volumului "*M-am născut pe Google"*, *ed. cit.*) - aşa spunea George Filip în decembrie 2006, anunțându-ne că a apărut un nou poet.

Ionuț Caragea m-a anunțat în mai 2011 că publică *ultimul* său volum de poezie. M-am gândit imediat la ce e mai rău, apoi, aflând că nu-i grav bolnav de nimic, m-am liniştit: aşa-s poeții... au sindromul *mal-aimé*… Mi-am zis: când îl va bântui iarăşi muza pe înserat, nu va mai avea încotro şi va cresta din nou vena născătoare de poezie, ca *donator universal* ce este...

Dar apoi am fost revoltat: de ce tocmai el? De ce nu renunță cel care, asistat de forurile culturale române, are vise erotice şi perverse cu Patria? De ce nu renunță ăla? De ce nu renunță *ăia*, cu toții? De ce nu ne lasă să trăim în țara care ne-a dat viață? *De ce nu emigrează ei?* Asta era întrebarea - greşită în fond - pe care mi-am pus-o şi eu în vara lui 1990, când am renunțat să plec. Mare greşeală... *Cui prodest*?

Să ştii, Ionuț, că noi toți aşteptăm să te întorci la masa de scris!

Poetul... minte !

George FILIP

Desigur, şi Vezuviul îşi reproşează modul în care şi-a scuipat lava peste oameni şi locuri, dar din cenuşa lui n-a renăscut pasărea cu aripi de foc. Şi Marea Neagră a făcut corăbiile țăndări în ghearele valurilor, a dat cu pescăruşii de țărmuri sau a pus delfinii să plângă, dar niciodată nu şi-a clătit voalul veşnic albastru în lacrimile nevestelor şi ale pescărițelor văduvite de furtuni. Nici Dunărea nu şi-a schimbat cursul veşnic, întorcându-se din aval spre amonte, origini iscate din germanica Pădurea-Neagră.

Aheii, adesea mârşavi şi puternici, au ars şi ruinat cetăți vestite punând temeliile altor noi culturi. Macedon, Ginghis Han, Hitler nebunul, Stalin etc. au pângărit pământul cu hoardele lor cotropitoare şi aşa, tâlhăreşte, au rămas în istorie. Numai dacii şi urmaşii lor şi-au apărăt *sărăcia şi nevoile şi neamul* cu spada lor de crez.

Dar prin voia Celui de Sus, spre muntele rațiunii cosmice, s-a născut Hristos, dumnezeul pământean care a schimbat din țâțâni tarele lumii. Şi L-am bătut în cuie şi nu s-a supărat. Atunci de ce s-ar supăra Ionuț Caragea care ne amenință că abandonează poezia? *Minte!* Poetul războiului cu propriul gând din oglinda fermecată a minții îşi propune un răgaz pentru a se întoarce pe frontul suferințelor. Spovedania lui este o palmă menită să-i trezească pe cei ce dorm cu volumele lui de poezie pe genunchi.

Noi, mereu de veghe prin vămile vieții, îl iertăm şi vi-l divulgăm ca pe un cert ultrastrănepot de-al grecului Ulisse, care încearcă să ne vâre în cetatea culturală un nou cal troian. Suntem siguri că Ionuț Caragea nu ne va trăda. El va renaşte din spuza cuvintelor rătăcitoare şi va fi căpitanul unei noi generații prin oceanele poeziei.

Sic… non transit gloria mundi!

Constantin STANCU

Când diamantele se fisurează

Adrian Botez prezintă sensurile existenței în volumul de versuri *Cartea profețiilor* (Editura „Rafet", Râmnicu Sărat - 2010), acele sensuri care luminează ființa, o înnobilează şi deschide noi perspective sufletului dornic de inițiere. Este un curaj spiritual ca în vremuri din urmă, vremuri de cădere, să mărturiseşti despre profeție, despre taina ei, despre perpendiculara pe gând, pentru a da forță gândului.

Poemele scriitorului vin dintr-o convingere profundă în valorile creştine, asimilate prin prisma personalității sale, modelate de suferința proprie, de boala proprie, de luminarea care luminează pe oricine caută matricea, esențele - *dimensiunea Cristică.*

Toate sunt dinamizate prin mijloace literare aparent clasice, atinse de formele moderne ale revoltei artistului, împinse la ultima limită: MANE, TEKEL, FARES („Numărat, cântărit, împărțit").

Zicerea aceasta de **veghetor** se structurează unitar în patru părți: *Cartea profețiilor, Cartea glasurilor, gesturilor şi tăcerii, Cartea descântecelor, Cartea apocalipsei*. Este o structurare cu semnificații, sunt patru Evanghelii canonice, ființa de lângă divinitate are patru fețe, lumea are patru dimensiuni, patru sunt direcțiile pământene pentru a focaliza în direcția verticală a credinței.

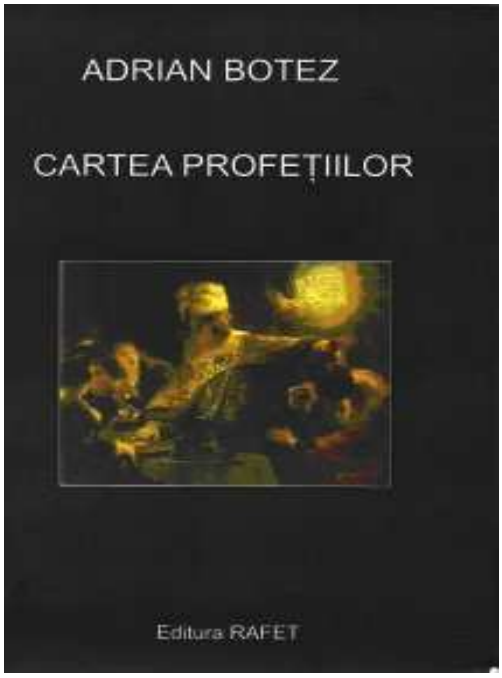

Profeția este despre cel născut într-un timp precis, despre judecată, înger, zi-noapte, Hristos-Viața, flori sub cenuşă, armonia divină, lucrătoare.

Dinamica lumii vine din zicere, din gest, din mărturisirea simbolică şi una liniară, culminând

(continuare în pag. 30)

(urmare din pag. 29)

în **tăcere** ca mărturie deplină a celui care zice luminos. Iar glasurile sunt glasurile apei, liliac cu gară pustie, om, moarte, artă, moartea şi forma supremă a zicerii: tăcerea, motiv preluat din Scriptură (Cartea Ezechiel), cu profunde trimiteri spre viitor.

Descântecul, ia locul psalmului în **Ţinutul Carpatic**, e legănarea naturii, a munţilor, atingerea umbrei de brad, tristeţea realităţii, prezenţa Divină…

Ultima carte este cartea pedepsei, dar şi descoperirea perfectă a lui Hristos, bazată pe stâlpii de rezistenţă a creaţiei: voinţa, ordinea, iubirea, cântecul la margine de lume.

Mesajul de ansamblu a întregului volum este arborescent, trimiţând la copacul vieţii şi al morţii, la copacul cunoaşterii binelui şi răului. Versul pendulează între tandreţe şi imprecaţie, adună cuvinte luminoase şi vorbe de lut, uneori de noroi, revolta artistului în faţa căderii este reală, bucuriile simple umplu poemul, marile motive ale culturii române sau universale sunt prelucrate atent şi necesar într-o profeţie necesară. Din acest punct de vedere Adrian Botez îşi asumă riscul de a merge la limită, acolo unde poemul poate exploda în vocale sau consoane. Există la acest poet energii pozitive, dar şi unele negative, profeţia nu este una comodă, scriitorul are menirea de a zice, de a tăcea, de a mărturisi cumva adevărul şi frumosul, de a accepta judecata divină, ca ultimă instanţă, depăşind instanţele umane… Se pune o presiune extraordinară asupra celui care trebuie să zică lumii taine. E vremea împărţirilor, a cântăririi inimilor, a numărării celor dedicaţi… Dumnezeu este activ în poem şi-n lume… O mână, brusc, scrie pe inima ta verdictul din care nu poţi ieşi, sentinţa-cerc din care nu poţi evada, cuvinte venite din altă lume pentru lumea aceasta în petrecere, în fast şi glorie mundană…

Simplu, poetul dedică acest volum familiei, celor de lângă el, persoanele din Edenul de totdeauna, este semnul întoarcerii la zicerea primară… „*nimeni nu a mai văzut atâtea / punţi de lumină – între / peticele întunericului lumii – nimeni / nu a mai văzut atâta / speranţă - între cei care deja / plecaseră capul - pentru izbitura / finală*" - **Despre cel născut atunci, acolo…**

Deşi cartea se deschide profeţiei, aceasta este concretă, vine prin om ca zicere divină. Sunt în lumină necesitatea jertfei, carnea care doare, povara dureroasă, în acest drum pe pământ doar Hristos, călăuza...

Viziunea poetului se împleteşte cu cea a profetului: „*da va veni - curând - din nou / vremea - când vei privi - deodată – cu / toate cele patru / feţe ale / naşterii tale - în mistica / ţară din nori – cum / numai Dumnezeu – acum / mai poate*" - **Cu toate cele patru feţe.**

Poemul este dens, simbolistica profundă, străbate istoria credinţei şi istoria lumii, văzătorul devine desăvârşit, cum numai Hristos ESTE. Vederea aceasta în patru dimensiuni este de natură divină, poetul o prinde în cuvinte, atrage atenţia asupra viziunii, e posibil ca omul să vadă până la urmă, dacă îşi asumă starea perfectă, în adevăr…

În economia zilelor există o **săptămână a patimilor** care frânge ritmul vieţii, una de şapte zile, atunci lumina atinge spinii cununii lui Isus, neînţeles atunci, neînţeles acum, dar lumea a fost armonizată prin El: „*împlinit este miezul în meri / chiar înainte ca mugurii să-şi / astâmpere frica vădirii*" - **Săptămâna patimilor.**

În lume există lucruri desăvârşite, floarea are o taină a albului desăvârşit, învierea vine din izvoare, e o nuntă mistică în nori, comoara armoniei divine se mărturiseşte în nuntă, în fecioară: „*copaci Grădinii, răstigniţi în floare, / împrumutatu-ţi-au şi mâini şi sânge, / iar Învierea vine din izvoare - / dar nimenea de Tine nu s-atinge! / Maria a răzbit printre zăvoare: / în noaptea-sfântă-a Florii - nu mai plânge*!" - **Taina florii.**

Este un glas al apei, apa curgătoare de la lume la lume… poetul scrie pentru creaţie în ansamblu, e un scris cosmic, literele sunt îngeri…

Zicerea metafizică este prezentată în poemul ***Rezolvarea metafizicii***, **lăuntru** care este taina, toţi dau din umeri, nu înţeleg, dar sunt intrigaţi de metafizica interioară a omului atins de har…

Şi mereu, argumentele artistului sunt din natură, liliacul dă măsura. În aceste poeme se simte lirismul unui poet pătruns de vers: „*scăpărând misterios – maliţios / liliacul – cutie cu bijuterii / acest animal purtând blana tuturor / constelaţiilor primăverii - s-a suit / dintr-un singur salt / pe ramura / arcuită - a cerului*" – **Liliac**.

Poemele au grafia modernă a celui care se revoltă pe realitatea imediată, cuvinte fără literă mare, versul frânt, modelat de durerea nespusă, dar în prezenţa numelui divin scris corect cu literă mare, aduce în mod clar la stilul vechilor profeţi, care dădeau cinste Creatorului, iar în limba ebraică veche, se ştie, existau cuvinte speciale, folosite doar pentru a mărturisi pe Dumnezeu, era ceva tainic, devoţiunea celui care scria era perfectă, smerită, o smerenie necesară, pentru ridicarea din noroiul vorbelor zilnice…

Sunt unele poeme care au versuri grele de plumb, puţini scriitori au capacitatea de a întinde zicerea poetică până la limită, cuvintele par a nu avea doza de lirism necesară pentru a se aşeza în structura poemului după rigoarea literară general acceptată.

„*voi rămâne ca un avorton azvârlit de / curva de mă-sa - abandonat la / containerul de gunoi - până la / Judecata de Apoi*…" – **Recapitulare de statut.** Acest exemplu ar putea intriga pe unii critici, sau lumea academică, dar, evident, Adrian Botez, pornind de la modul de a fi a unui profet, merge până la capăt în volumul acesta, exemplele sunt preluate din Vechiul Testament, din scrierile proorocilor mari sau a proorocilor mici, influenţa este penetrantă, acolo imaginile sunt mult mai şocante, pentru a se pune în lumină voia divină. De fapt, specific scrierilor profetice, este modul de a privi lucrurile, prin Ochii

(continuare în pag. 31)

(urmare din pag. 30)

lui Dumnezeu şi, atunci, se poate observa nivelul căderii, a păcatului care face ravagii în ființa umană. Pentru poet, însă, este necesar a se reaşeza pe viziunea creştină a Noului Testament, de a vedea lucrurile prin Ochii lui Hristos, iar Adrian Botez depune acest efort vizionar, trimițând mereu la Mântuitor, ca Salvator Universal. Dar, până la urmă, totul este perfectibil…

Volumul merită un studiu mai atent, temele, motivele, zicerile şi tăcerile artistului sunt calculat puse în operă, chiar dacă există un dezechilibru al stărilor în unele zone, instinctul de văzător al lui Adrian Botez nu-i dă pace, este instinctul poemului încarnat…

Sunt legături de cuvinte care dau forță poemelor: catedrala nerostitului cântec, nu e pace: e prea multă depărtare, miros de zei la masă, streaşină de suflet, miros de stea, buzele arzând de tăcere, furtuni de păsări, cutremure de verde, e atâta beznă în gândul zilnic, matematica ordine a cântecului…

Vine vremea: MANE, TEKEL, FARES! Poetul nu pune pe nimeni să i se închine, este fulger şi devotat al Luminii de Spadă, cade universul real care împiedică privire, apoi se deschide panorama, de dincolo de realitatea imediată…

Volumul se încheie cu preludii vechi, din lumea veche: „*diamante se fisurează - pe linia / melancoliei: e gata / alunecarea luminii în / scrâşnet*" - **Preludii hiperboreene.**

Temele finale se dezvăluie: nunta, cavalerii eterni, moartea fără de nume moarte, profetul pierdut, speranța, eonii… Profetul îşi găseşte locul într-o lume fără de profeți, poemul l-a preschimbat, lumea este eonul...

Adrian Botez ține să-şi regizeze volumul înserând câteva opinii asupra scrisului său, să lase un scurt „**Curriculum Vitae**", argumente pentru o cunoaştere mai apropiată a scriitorului pierdut în profeții, regăsit în poeme, echilibrat de spiritele iubirii.

Mircea Dinutz scrie: „*Ambițios, profund, cu gust pentru textul cu anvergură cărturărească, Adrian Botez respiră lejer în aerul tare al ideilor*…"

Roxana Sorescu, cercetător ştiințific principal I, Institutul de Istorie şi Teorie Literară „George Călinescu" - Bucureşti; notează: „*În critica literară românească nu există, deocamdată, lucruri de acest tip. Prin lucrarea* "Spirit şi logos în poezia eminesciană"*, dl. Adrian Botez este un precursor. Pe drumul pe care înaintează se vor buluci multe persoane, ce vor confunda bolboroseala extatică, cu foarte severele discipline, care sunt Mistica şi Inițierea…*"

Despre Spiritele Iubirii (Serafimii), Adrian Botez are revelația: „*peste iubirea de Dumnezeu – doar / misterul adânc: Dumnezeul Fețelor / Trei*"...

Florina DINU

Punct

Azi pun punct
la tot răul lăsat
în urma ta...
Mă spânzur
de scheletul trecutului
cu ultima ta privire
de adio
uitată pe pragul uşii.

Din pământ

Iubite,
din pământ am fost creată,
da, din pământ...
Te rog
plantează-mi în suflet
un bob de iubire,
un bulb de dragoste,
o rădăcină de încredere
şi un lăstar de iertare.
Lasă-le să crească,
udă-le cu lacrimile tale,
protejează-le cu căldura sufletului tău
în fiecare zi
şi astfel se vor înmulți
şi-ți vor da rod bogat.

Ziua despărțirii

Azi, în prag de seară,
îmi amintesc
ziua despărțirii.
De dragul amintirilor
mă îmbrac cu vorbele
cândva spuse de tine
prind în mâini
poza ta
şi cu lacrimi
o descompun
ca să beau
otrava ascunsă în ea.

Adio

Ți-am zis "adio!"
dulce copilarie
într-o primăvară verde.
Am desfrunzit codrul sufletului
de glasul inimii fragede
de râsetele zglobii
şi-am lăsat loc liber
sincerității, corectitudinii şi
maturității să înmugurească.

(urmare din pag. 9)

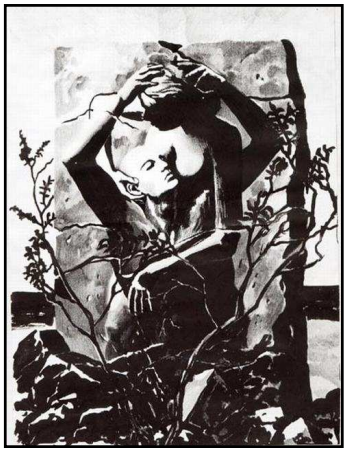

Unele dintre picturile sale în ulei sunt realiste prin tonuri, culori şi redarea aspectelor naturii picturale (***Iarnă***, ***Stânci din mare***). Altele exprimă trăiri, sentimente, iluzii, fiind impresioniste, prin tehnicile abordate (***Inocență***, ***Profil***, ***Mască***, ***Fată cu flori***). Unele dintre lucrările artistei sunt reproduceri, distincte - față de original - prin stilul de abordare (tehnica specială de insinuare a luminii, subtil inspirată din strălucirea pânzelor lui Kinkade). Alte picturi în ulei, împletesc realitatea cu magia. Accentuate, prin utilizarea unei cromatici speciale (tuşe de ocru pur, verde şi galben) ce sugerează arderea ori viața, sunt - fie de natură abstractă (***Abstract 1*** şi ***2***), fie de natură realist-magică (***Fata copac***). Impresionate sunt şi lucrările în cerneală neagră ce-i poartă semnătura, preponderent realiste, reconstituiri ale unor locuri ori peisaje de care, cel mai probabil, artista a fost impresionată. Tuşele de cerneală sunt fie ample, fie delicate, reuşind să creeze cât mai fidel, elemente de decor, de altfel, dificile de realizat : luciul apei (***Pod*** , ***Casă lângă râu***, ***Port***), linia orizontului (***Cabană***), firul înrourat al ierbii (***O picătură***) şi corolele de minuni ale florilor (***Colț de natură***, ***Grădină***, ***Trandafir***, ***Iris***), ori chiar tensiunea unei dezlănțuiri de forțe - omniprezentul equus (***Lupta***).

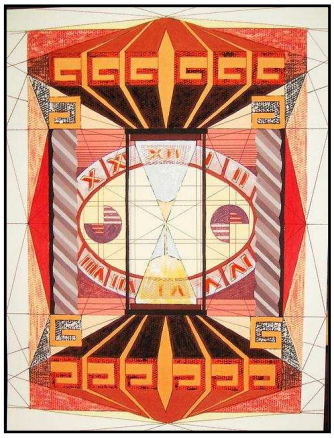
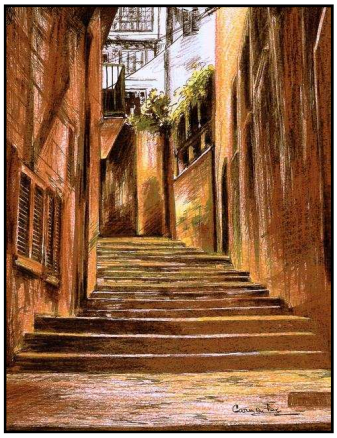

Pastelurile realizate de artistă (fie ele şi reproduceri) creează o semiotică poetică nouă, ce conturează aproape monocrom (***Frescă***) şi apoi desăvârşeşte - în culori pastel – sensibilul uman (***Portret***, ***Fată verde***). Dorința de explorare a unor locuri ori destinații noi este şi ea pastelată, prin insinuarea minaretelor (***Egipt***) sau a romantismului citadelelor europene (***Graphic 3***).

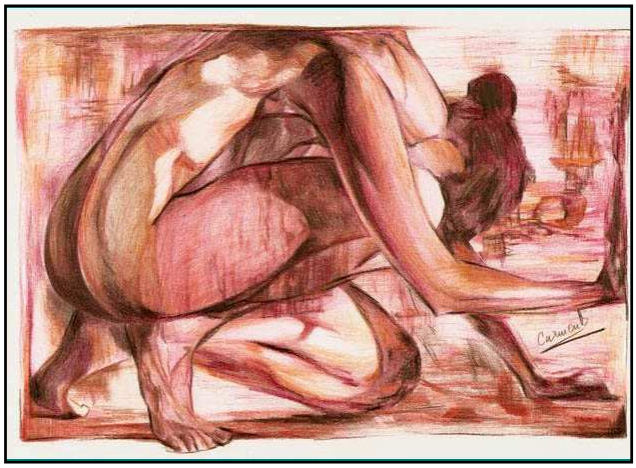

Având în vedere paleta destul de largă a stilurilor abordate, rafinamentul lucrărilor sale, transmiterea unui puternic mesaj afectiv prin sensibilitate şi romantism, putem concluziona despre Carmen Claudia Dițiu, că este un artist complet, valoros şi, bineînțeles, în plină ascensiune creatoare. Arta română are, în panteonul personalităților sale, nume de prim rang - Octav Grigorescu, Tia Peltz, Wanda Sachelarie - Vladimirescu ori Beatrice Bednarik (dacă ar fi să enumerăm câțiva dintre prestigioşii graficieni români) - nume care au contribuit la crearea unor noi tendințe în pictura ori grafica timpurilor noastre. Şi în lucrările din **bluegallery** am constatat subtilele influențe ale artei româneşti contemporane, dar reinventate, redimensionate şi îmbogățite cu un suflu nou de prospețime. Prin tot ceea ce face, artista clujeană îşi clădeşte pas cu pas un spațiu şi un timp al său, prin care să exprime forță creatoare şi originalitate. Cu siguranță, arta sa va fi unanim recunoscută prin autenticitate, sensibilitate şi mesaj. Am descoperit astăzi un artist veritabil, cu lucrări remarcabile. Un artist pe care nu-l poate opri nimic în realizarea demersurilor sale creatoare. Un artist de care suntem mândri şi căruia îi urăm: **Drum bun**, ***Carmen Claudia Dițiu***, spre împlinirea visurilor - oricât de îndrăznețe ar fi ele!

(urmare din pag. 11)

tovarăşă de drum şi-a dat suflarea în mâinile sale… Încă o dată, pe nesimțite, acea pasăre o îndreptase spre oraşul dintre cele două coline. Aici era cugetul simțirii!

- Tu ai venit ca singură nădejde şi ne cercetezi pe noi? Aici e „lacrima Cerului", aici e locul bun, curat şi tânăr… Şi tu eşti cea care ai venit să-l răspândeşti, însă cu prețul…

- Cu prețul luminii… Ştiu, dar nu mă înspăimântă asta, ți-am mai zis. Mai e mult până la bătrâna salcie?

- Cam două ceasuri. Dar eu nu mai merg… Am obosit şi mai mare tulburare îți aduc de vin cu tine, aşa că apucă drumul tot înainte şi vei găsi călăuzitori pe cale… Mergi în pace!

- Fii fără grijă! Mă întorc îndată!

Încet, cu vocea tremurândă, bătrâna a zis ca pentru sine:

- Te vei întoarce prea târziu…

În privirea Candidei părea să strălucească acum atâta speranță şi atâta curaj, încât nimic nu i se mai putea împotrivi; nimic din cele de mai înainte nu o mai spăimântau: nici întunericul, nici noaptea, nici singurătatea...

După mai bine de un ceas, zarea albastră a născut în ochii Candidei o pasăre albă, mai albă decât spuma mării, mai gingaşă decât un prunc… Era, după spusele bătrânei, călăuzitoarea sa. Din foşnetul zborului mlădios, pasărea a poposit pe mâna palidă a Candidei. La gâtul zburătoarei însă era un pergament legat c-o floare de măr, al cărui scris rotund şi patinat grăia astfel:

„Candida, din dor chemarea-i auzit-o, din dragoste ai împlinit-o. Apă mare, fără margini sau hotare dărui-vei lumii-ntregi. DUNĂRE se va numi pe veci apa sfântă şi curată şi din slavă binecuvântată!"

Pasărea albă s-a întors îndată în slava cerului, iar Candida a rămas iarăşi singură… Şi totuşi se simțea vegheată de lumina-naltului. Nu după mult timp a văzut bătrâna salcie de pe malul râului, cea de care îi vorbise femeia din oraş. S-a apropiat şovăielnic şi temător. Deodată, un glas înfundat, dar armonios ca o melodie a naturii s-a auzit în urechile Candidei:

- Ai venit! De când de aşteptam! Ai zăbovit atâta amar de vreme prin alte şi alte locuri…

- Dar cu folos, îți spun… De nu aş fi văzut răutatea şi zgârcenia, înțelepciunea şi ascultarea, nu aş fi fost vrednică să ajung până aici, la…

- „Lacrima Cerului"… E drept că adevăr grăieşti… şi totuşi m-am temut că te vei rătăci pe drum.

- Şi acum că am sosit, dă-mi har să împlinesc porunca!

- Dar prețul este…

- Îl ştiu! Dau cu bucurie lumina ochilor pentru belşugul lumii… Nu-mi trebuie să văd, căci am păsările înaltului care mă călăuzesc, nu-mi trebuie să disting culori şi forme, căci am natura alături care îmi descrie totul… Doar spune-mi cum să fac să împlinesc porunca…

- În suflet îți sticleşte armura vitejiei şi-n ochi tăişul înțelepciunii. Apleacă-ți aurul bălai spre coroana-mi plângătoare…

În acea clipă s-a întunecat şi cerul, şi pământul. Liniştea a asurzit întreg ținutul. Un strigăt alb a străfulgerat îndată văzduhul şi în lumină s-a transformat totul. Candida zăcea acum întinsă pe iarba molatecă de pe mal. Când şi-a venit în fire, şi a deschis ochii era întuneric. Se întorsese în noaptea sa… Îşi rotea capul cu disperare în căutarea luminii, în căutarea unui chip, dar nu… În ochi i se citea acum aceeaşi rătăcire, acelaşi zbucium al neputinței împletit cu acel calm al inocenței… Ar fi vrut să plângă, măcar pentru o clipă, dar în ochi simțea durerea rătăcirii. Măcar să vadă ce s-a întâmplat cu „lacrima Cerului", cu Dunărea.

Salcia, plecându-şi glasul asupra Candidei i-a răspuns:

- Prin lumina ta, Candida, ai unit cerul cu pământul, ai dat lumii DUNĂREA, căuş în care s-a adunat toată lumina ochilor tăi! Acum străbate meleaguri şi meleaguri, hrăneşte darnici şi zgârciți, uneşte lumi şi plămădeşte în albia sa istoria omenirii.

Foşnetul văzduhului iarăşi a murmurat şi cele două păsări: cea neagră, rănită şi cea albă şi gingaşă au venit la sânul Candidei. Începând cu acel moment aveau să-i fie călăuzitoare ale întunericului său. De atunci fata, împreună cu cele două zburătoare hoinăreşte pe malurile Dunării în lung şi-n lat, păzind „lacrima Cerului".

De aceea mergem când vrem să ne regăsim liniştea în singurătate aproape de Dunăre, aproape de lumină… De aceea când vrem să împărtăşim un lucru tainic, paşii noştri se îndreaptă către Dunăre, către tăcere şi linişte… Noi mergem la Candida, cea în care s-au întâlnit învolburarea şi pacea, tăcerea şi zbuciumul, lumina şi întunericul, neantul şi mărginirea, cea prin care-naltul a cântat aşa:

„Timp, pecete-ndreptățită,
Dar ai dat din dor şăgalnic:
Un fluviu lumii ca ursită,
În curgere cu-avânt năvalnic.

Privesc agale către valuri
Şi mă-nconjor cu-a nopții stele;
Aştept molatecă pe maluri,
Cântând cu dor Dunării mele.

Şi iar privesc încet văzduhul
În gând şi-n cugetu-mi adânc,
Căci lumina străină mi-ntunecă duhul
Şi oarbă rămân cântând:

„Vino, Dunăre candidă,
Vino, plâns al cerului albastru,
Susură-mi iară-n surdină
Cu-al tău glas măiastru."

Pe malul tău, Dunăre-nvolburată,
Îmi scriu pecetea vieții:
„Dau lumina ochilor îndată,
Chiar din negurile tinereții."

(continuare în pag. 34)

(urmare din pag. 33)

Izvor de viaţă şi credinţă,
Liman de vitejie pentru acest pământ,
Tu a cerului sentinţă,
Fluviu sacru, fluviu sfânt!”

În curgerea istoriei, Dunărea a fost corabie pusă la grea încercare în marea vieţii. Şi lupte, şi atacuri, şi izbânde de tot felul, pe toate le-a găzduit sub imensa sa pânză tulburată de vânt. Pe de altă parte, ne-a fost şi pâine, şi adăpost, şi mândrie, şi comoară, şi liant în trecerea anilor. A adunat şi a unit de pe fiecare mal cununi ale culturii, corole ale spiritualităţii şi buchete de oameni.

Dunărea a scris în paginile istoriei fie cu sânge de martir, fie cu lumină de geniu. Prin fiecare ţinut pe care l-a străbătut şi-a lăsat amprenta tulbure în conştiinţa neamului. O cântă întreg glasul omenirii şi-o grăiesc poeţi de geniu. În culoare-şi odihneşte cursul tânăr, gol sub soare, în file roase de-a vremii curgere îşi întinde istoria, în hărţi şi schiţe-ntortocheate şerpuieşte-ntreaga Europă. A fost o Dunăre albastră, un cântec al conştiinţei unui neam, dar, în graba timpului devine din ce în ce mai albă şi mai ştearsă, din ce în ce mai mică şi mai afundată: avem ochi, dar nu-i vedem lumina, avem urechi, dar nu-i auzim susurul albastru, avem şi mâini, dar nu-i facem vrednicie, atunci… dă-ne Doamne cuget în simţire!

Lucrare premiată pentru originalitate la Concursul de creaţie literară pentru elevi “Scriitori de ieri, de azi şi de mâine”*, ediţia a III-a a Târgului de Carte “Axis Libri”, Galaţi, iunie, 2011.*

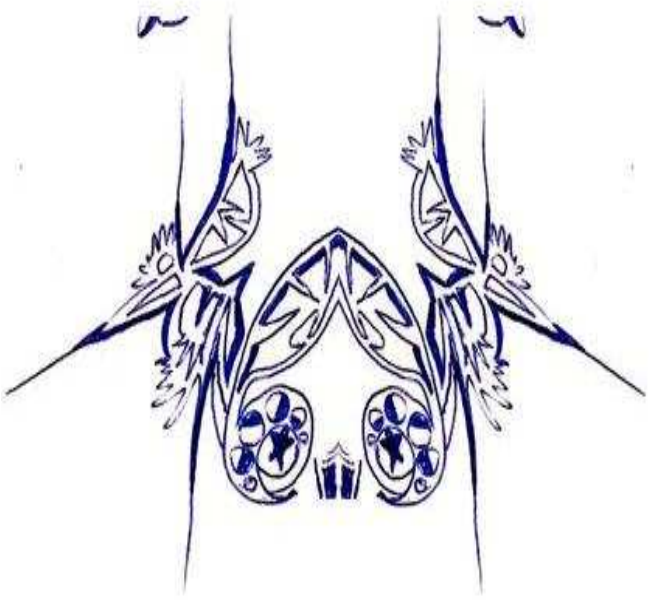

desen de Elena-Liliana Fluture

Tucă CIMPOERIU

Fiat Lux

Întunericul
nu există cu adevărat.
Este doar un loc
unde lumina e stinsă
şi poate fi aprinsă
în speranţa întunecimii sale
când se va arunca
un mănunchi de scântei
din marele foc al vieţii
în locaţia singurătăţii cosmice,
disipând începuturi de infinit
şi integrându shakesperianului „a fi”
să poată purta crucea
de a şti
pentru a iubi.

Dincolo de fereastră

Mă ţii de mână, iubito
Dincolo e viaţă
o vezi?
Dincolo de fereastră.
Rămâi cu mine de partea asta
Nu fugi, te vor prinde
Uite o lacrimă din ochiul meu
A căzut pe mâna ta
N-o şterge, e darul meu
Lumină din geam
Alte lacrimi
Nu am.

Ea ştie

Soarele nu iubeşte veşnic
Se ştie
Irisul lui cândva
Roşu va deveni
Apoi alb disipând vidul.
Jurământ etern nu va face cu nimeni
Doar jumătate din „te iubesc”
Va spune
Nu plânge
Primeşte doar
Jumătate din logodna inelului
În semicerc de curcubeu
Soarele nu iubeşte veşnic .

Axis Libri
GALAȚI
1 - 5 iunie 2011
Ediția a III-a

Driver
Driver
Biblioteca „V.A. Urechia"

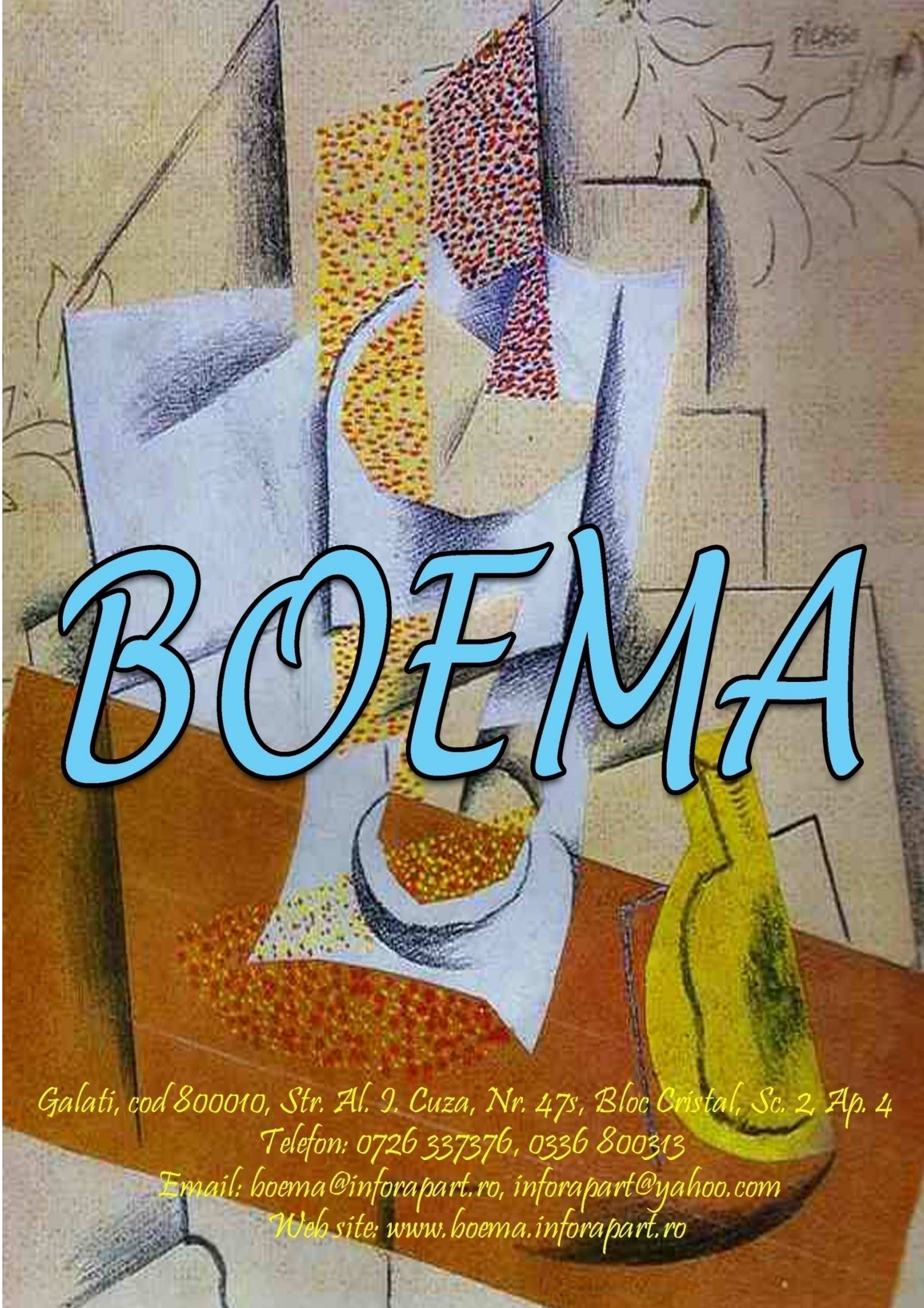

Galati, cod 800010, Str. Al. I. Cuza, Nr. 47s, Bloc Cristal, Sc. 2, Ap. 4
Telefon: 0726 337376, 0336 800313
Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com
Web site: www.boema.inforapart.ro